

UNIČEVALEC ALKOHOL

7.

mlj

LETNIK III.

Zemlja in dom

Zahtevajte po trgovinah domače proizvode

„IMPREGNO“

higienične krtače za pod, parkete in pohištvo;

voščilo (pasta za tla) za pod, parkete in pohištvo;

polituro za pod, parkete, pohištvo in linolej;

krpe za čiščenje kovin brez vsakršnih drugih sredstev;

ekstrakt za pokončavanje muh in vsega drugega mrčesa;

aparati za umivanje oken, posebno zgornjih delov, ne da bi se vzpenjali na okno.

Imamo na tisoče priznanj.

„IMPREGNO“

tvornica higieničnih krtač in drugih domačih potrebščin

ZAGREB, Langov trg 4.

Telefon 86-88.

SVOJE OBLEKE

KEMIČNO ČISTITI ALI BARVATI
IZVRŠITEV V 24 URAH.

OHRANITE VEDNO KOT NOVE, AKO JIH DASTE

V TOVARNI

JOS. REICH

POLJANSKI NASIP 4-6

ČEPRAV SO SE DOHODKI ZMANJŠALI

ste lahko kljub temu pri majhnih izdatkih elegantno in okusno oblečeni, če daste delati svoje obleke, plašče, kostume itd. v dobrem in cenem damskem modnem ateljeju

JOSIPINA IGLIČ

Ljubljana, palača Viktorija, III. nad.

Posebni kroji za korpulentne dame

MANUFAKTURA

Ljubljana, Aleksandrova c. 8

Maribor, Gregorčičeva ul. 20

Rebord

Ni Vam treba plačati takoj

ako kupite pri nas manufakturno blago. Plačate nam pozneje v rednih mesečnih obrokih.

Vsakdo nosi čevlje, če pa je kupil Jara čevlje, je zadovoljen zaradi lepe oblike in nizke cene

ČEVLJI

ZNAMKE

Jara

so nenadkriljivi.

PRODAJALNA:

LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 20

TOVARNA ČEVLJEV znamke JARA

I. RAZBORŠEK - TRZIE

Takile so zavitki pravih

domaćih izdelkov

jugoslovanske tvornice Dr. A. Oetkerja

Dr. A. Oetker-jev
vanilinov sladkor
za kuhinjo.

Ta zavitek zadostuje, da zadobi velik puding,
krema, kolač ali 1 liter likerja prijeten
vaniljev aroma.
Vsečina tega zavitka nadomestuje 2-3 strake
dobre vanilije.

Doktor Oetker-jev
pecilni prašek
je najboljši!
Zakonito zaščiteno pod
imenom
Backin

Od gospodinj pohvaljen in
milijonkrat izkušen

Bactamid
(nadomestek za jajca)
od Dr. Crata in Dr. Oetkerja

nadomešča moč za shajanje testa in
barvo jajc, noševa konica tega praška
vsebuje moč barve enega rumenjaka
kakor tudi moč enega beljaka.
Bactamid se koristno doda vsaki moč-
nati jedi in pecivu, posebno omeletam,
šiščejkoni, rezancem, krpicam, čmo-
koni, buhteljdom, kolačem, maslenici
in krikemu testa itd. nakar se dobi
lepo obliko in je lahko prebavljivo.

Dr. Oetker-jev
PRIPOMOČEK
ZA
VKUHAVANJE
za gospodinjo.

Vsečina tega zavojčka uporabljena po
onostranskem navodilu, da 5 kg vkuha-
nega sadja, želice, marmelade, sad-
nega sokovja, komaram in sličnemu
stalnost in zabrani njih kvarjenje po
plesnobi ter kisanju.

Dr. Oetkerjevi šartlji kakor tudi pudingi, kreme in drugi izdelki
se dobe v vseh trgovinah.

Kadar greste na počitnice

ne pozabite na svojo garderobo. Med tujci je veliko kritičnih ljudi, ki bodo ocenjevali Vašo toaleto. Zato si pred odpotovanjem ogledajte našo veliko izbiro. Našli boste po svojem okusu vse, kar potrebujete za elegantno postavo.

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16.

Telefon 32-33.

VSE, KAR STE SHRANILI:

zimsko obleko, ki ste jo odložili, volneno perilo, svitro, nogavice, preproge, Vam uničijo v kratkem času molji.

Zato kupite še danes **TARMOL** v lekarni ali drogeriji
ki Vam uniči prav vso zalego.

Lahko pa naročite **TARMOL** pri Chemotehni, d. z o. z. v Ljubljani, Mestni trg št. 10 (Skabernetova hiša, na dvorišču).

Iz šole.

Oče: «No, Milček, kako ti ugaja tvoj novi učitelj?»

Milček: «Ne preveč. Včeraj je rekel tako, danes tako.»

Oče: «Kako to misliš?»

Milček: «Včeraj je rekel $5+4=9$, danes pa $6+3=9$ »

On ni kriv.

— Ah, ti nepridiprav! zmerja mama svojega sinčka, zakaj si malo prej vlekla mačko za rep?

— Nisem, mama, res ne. Jaz že nisem...

— Tiho bodi, kako nisi, ko sem te pa videla!

— Jaz sem jo samo prijel za rep, ona je pa vlekla.

ČE HOČETE, DA BO VAŠA DECA ZDRAVA POTEM POMNITE, DA JE

ZAHTEVAJTE JO PRI SVOJEM TRGOVCU!

Drugim za zgled

«Žena in doma»

v Ljubljani.

Snoči sem pregledoval zadnje številke Vašega cenjenega lista, na katerega je moja žena naročena, in priznati moram, da mi zelo ugaja in da je prepotraben vsaki ženi. Zato ga bom priporočal med prijatelji in znanci, da se bodo tudi njih žene začele zanimati zanj. Toda na žalost mi je žena rekla, da ga bo morala zaradi naših težkih razmer odpovedati. Spadamo namreč med tako imenovane male ljudi, ki so nam dohodki tako skromno odmerjeni, da komaj zmagujemo borbo za obstanek. Imamo hišico in nekaj metrov zemlje, toda moram že ob 4. uri zjutraj vsak dan za kruhom v Zagreb, kjer opravljam skromno, toda naporno službo.

Pritrgal sem sebi pri najpotrebnejšem Din 73—, ki sem Vam jih danes nakazal po položnici, in sicer Din 37— za knjige in Din 36— za polletno naročnino, ne da bi žena kaj vedela o tem. Ker smo se malo zakesnili s plačilom knjig, Vas prosim oproščenja in upam, da nam jih v zlic temu pošljete, ker smo mi še bolj potrebni pouka. Ne odbijte moje prošnje glede knjig, saj jih komaj čakam celo jaz kot mož, ker zelo cenim Vaše delo. V bodoče bom že jaz gledal, kolikor mogoče, da ne bomo zaostajali s plačilom. Moja žena je Vaša naročnica že od vsega začetka in tudi lanske knjige imava, pa bi mi bilo zelo žal, ko bi letošnjih ne dobila.

Tudi mi je prav žal za knjigo «Sreča je v tebi» in zelo bi Vam bil hvaležen, ako bi mi jo dali po nižani ceni in me ob priliki obvestili o tem.

Z odličnim spoštovanjem

F. P.

Zahvala obdarovank

Nekatere naročnice, ki so prejele nagrade, so se nekatere ustno, druge pismeno, zahvalile za prejeta darila. Te zahvale pa ne pritičejo ne upravi ne uredništvu, temveč predvsem tistim naročnicam, ki so z glasovanjem odločile podelitev nagrad. Nekaj teh zahval objavljamo:

Upravi «Žene in doma».

Tako sem srečna, da ne vem, kako bi se Vam zahvalila za lepo pohištvo. Nikdar nisem mislila, da more tudi revnega človeka doleteti taka sreča. Redko se to zgodi. S to spalnico ste mi omogočili, da se že prihodnji mesec lahko poročim.

Zato je ta nagrada zame dvakratna sreča. Vedno se Vas bom s hvaležnostjo v srcu spominjala in tudi vseh tistih neznanih naročnic, ki so glasovale za moj odgovor.

Jožefa Dakskoblerjeva.

Mladostno živahnost in resnično lepoto

si ohranite samo tedaj, ako vodi za kopanje ali umivanje dodaste izmed naravnih soli za kopanje:

Isla Koniferen Badesalz

Isla Chypre Badesalz

Isla Eau de Cologne Badesalz.

Same dišeče soli, ki delajo kožo lepo ter krepe živce in mišice. Salinenverwaltung Bad Ischl.

Za Jugoslavijo: Paracelsus k. d. Zagreb 3.

RUDOLF SEVER, Ljubljana, Marijin trg št. 2.

Najlepši kos pohištva v vašem stanovanju bo praktična

couch zofa

iz moje delavnice. Ta in še razne oblike v zalogi. Moderni vzorci blaga na izbero. Strokovnjsko delo po najnižjih cenah.

Stavim kaj, da se vrnete!

Gumastih pet „PALMA“ na čevljih boste prav gotovo veseli. Nosili jih boste dlje časa kakor vse druge, trikrat trpežnejše so od usnjenih, nič se ne boste utrudili — več res ne morete zahtevati od gumastih pet.

Verjemite mi in si dajte pritrditi na čevlje samo gumaste pete „PALMA“.

Domač izdelek.

Spoštovana gospa urednica!

Iz zadnje številke «Žene in doma» sem ugotovila, da je moj odgovor naročnicam najbolj ugajal, kar me iskreno veseli. Že to dejstvo je zame lepa nagrada, kaj šele, ko dobim povrhu še Agfa-aparat! Ker ne vem prav za prav, komu naj se za to zahvalim, se zahvalim Vam, gospa urednica, in ta zahvala naj velja za vse druge! Aparat bom darovala svojemu možu. Za časa mojega dolgotrajnega zdravljenja si je to s svojo dobroto gotovo zaslužil. In potem je še tu moj edinec Milan, ki ima 10 let in bo sčasoma tudi on lahko fotografiral.

S spoštovanjem

Berta Faganeljeva.

Uredništvu «Žene in doma»

v Ljubljani.

Danes Vam lahko odkritosrčno povem, da svojega odgovora oziroma risbe nisem poslala zaradi nagrad. Napravila sem to iz svojega notranjega spoznanja. Toľiko potov mi je pokazal naš list, toľiko nasvetov dobim v «Ženi in domu», toľiko luči in spoznanja mi prinaša, da je meni Vaš list res moja srčna zadeva.

Seveda sem velikokrat vzdihnila, da bi mi usoda vsaj nekaj naklonila. Sem mlada šivilja in bi bila tudi z najmanjšim darom zadovoljna. Tudi so mi želje uha-

ZA MASIRANJE

pri prehlajenju, lenem krvnem toku in posebno pri revmatskih bolečinah se že skozi 35 let najraje uporablja kot zanesljivo domače sredstvo Fellerjev blago dišeči Elsa-fluid. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti pošlji 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici za 68 Din brez nadaljnjih stroškov lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsa-trg 280, savska banovina.

jale na večje nagrade. Toda da bo moj odgovor ugal 445 naročnicam, res nisem mislila.

Rada bi se jim sama zahvalila, pa ne morem, zato prosim Vas, da bi jim z nekaj vrsticami povedali, da se jim iskreno zahvaljujem za priznanje.

S spoštovanjem

Vera Sušnikova.

Resna beseda

Kadar mora naša uprava pošiljati opomine, takrat nam je vsem nerodno. Ne vemo, kako bi napisali, da bi kaj zaleglo. Če pišemo prijazno, se ta ljubeznivi opomin ne upošteva. Če potožimo naše težave, dobimo odgovor, da to ali ono to prav nič ne briga. Nekateri odgovori so že tako sirovi, da nas je sram v njihovem imenu. Taki odgovori so vzrok, da ne moremo delati izjem. Saj nikdar ne vemo, katera bo res plačala in katera hoče samo na račun drugih dobivati list zastonj. Veliko je takih, ki imajo resen namen, da bodo plačale takrat, kadar si prihranijo potrebni denar.

Vemo, da večina pošteno misli. Toda kako naj ugotovimo, katere so to. Zato smo primorani, da pošiljamo opomine vsem tistim, ki redno ne plačujejo.

Vendar hočemo poizkusiti, da dobimo naročnino brez opominov. Zato smo danes priložili položnice vsem. Vsaka naj pogleda, koliko je na zaostanku. Poleg zaostanka naj tudi vsaka nakaže naročnino vsaj za četrto leta naprej.

Nekatere so zamerile, ko smo jih prosili, naj nam nakažejo Din 37.— za naročenih pet knjig. Pravijo, da bodo knjige plačale takrat, kadar jih dobe. Mi moremo za to nizko ceno tiskati samo toliko knjig, kolikor je plačanih. To je vse tako natančno preračunjeno, da bi imeli očitno škodo, če bi se ne držali svojih računov. Veliko tisoč naročnic je to uvidelo in so že takoj v začetku leta nakazale naročnino za vse leto. Veliko jih je tudi, ki redno plačujejo svoje obroke. Vsem tem sporočamo, da bomo knjige pričeli razpošiljati s prihodom številko.

Tiste, ki so na zaostanku, pa naj bi pomislile, da se veliko težje plača, ako se odlašajo. Veliko lažje se nakaže po Din 10.— na mesec kakor skupaj Din 105.—. Tista pa, ki si tudi teh Din 10.— ne more odtrgati od svojih prejemkov, naj to sporoči naši upravi po poverjenici svojega kraja. Če ji bo poverjenica potrdila, da ne zmore tega zneska, ji bomo pošiljali list brezplačno. Ljubših nam je 100 revnih naročnic, ki dobivajo »Ženo in dom« po priporočilu poverjenic zastonj, kakor ena zastonjkarica, ki iz same malomarnosti

Gospa urednica!

Prijetno sem bila iznenadena, ko ste me presenetili s tako lepim poročnim darilom — z likalnikom. Pri srčna hvala za Vaš lepi dar in vse priznanje za Vaš trud in lepo uspelo akcijo.

Lucy Pertot-Mihalkinova, Celje, Narodni dom.

nosti ne poravnava naročnine in dela s tem škodo ostalim redoljubnim naročnicam. Tistim pa, ki ne izprevidi, da dobi za Din 105.— v 12 številkah »Žene in doma«, v 10 prilogah in petih gospodinjskih knjigah za desetkratno vrednost dobrih in preizkušenih nasvetov, res ne moremo pomagati.

Da ne bo nesporazuma, sporočamo ponovno, da stane samo list »Žena in dom« s prilogami vred. Din 68.— Tiste, ki so naročile pet gospodinjskih

knjig, pa doplačajo . . . . . Din 37.—

Skupaj . . . . . Din 105.—

Prosimo torej, da izpolnite priloženo položnico in nam nakažete naročnino vsaj za tri mesece naprej.

Bohinjka. Sporočite svoj naslov, pa dobite odgovor.

»Dom slovenskih žen.« Naročnica, ki je poslala hvalevredni predlog za ustanovitev »Doma«, naj se javi s polnim imenom. Zadeva je nujna in idejo pozdravljamo.

Dopisovanja meseca julija ne bo

Vsi vemo, da se je treba vse žoljenje učiti. Šolska izobrazba nam ni dala vsega. Žoljenje zahteva, da se učimo vsak dan sproti — do smrti.

Odgovornost, ki nam jo nalaga naš list, je vsak dan večja, ker število naročnic še vedno narašča. Zato so tudi zahteve večje.

Moja želja je, da naj »Žena in dom« zadovolji sleherno naročnico. Posebno v teh težkih časih je to dvakrat potrebno. Zato se mi zdi potrebno, da si ogledam založbe, uredništva in uprave zunaj naših mej. Pogledati moram, kako se delo vrši pri velikih inozemskih listih. Kar bom dobrega videla, bom uporabila tudi pri nas. Zato moram po svetu, da se kaj naučim.

To sporočam vsem tistim, ki bi se hotele meseca julija bodisi ustno ali pismeno obrniti ali ki bi želele privatnega odgovora. Prosim torej, da julija meseca ne naslaoljate dopisov na moje ime, temveč na uredništvo ali pa na upravo »Žene in doma«. Poskrbela sem, da bosta uredništvo in uprava tudi meseca julija, ko me ne bo v Ljubljani, brezhibno poslovali kakor doslej.

Takoj ko se urnem, bom zopet sama pismeno odgovarjala.

Pozdravljam vse!

Podkrajškova.

Milostljiva!

Čemu se še vedno trudite s vkuhanjem? Vkuhanje je prijetno z patentiranim

Original Beco

Model: nožna sesaljška.

Velikanski prihranek na času, kozarčih, gumastih obročkih in kurivu!

Večkrat odlikovan z zlatimi s. etinjami.
Mnogoštevilna priznanja.

Gospodinj, zahtevajte brezplačne propekte od tvrke:

FRIDERIK KRATZ

Stražišče pri Kranju štev. 2.

daje brez truda
**VSEM KOVINAM
NAJLEPŠI BLESK!**

Čist in ekonomičen v uporabi

ŽENA IN DOM

Letnik III.

V Ljubljani, dne 1. julija 1932.

Štev. 7.

Milica Stupanova: Alkoholizem — naše narodno zlo

Glede alkoholnega vprašanja kaže naša slovenska domovina mnogo podobnosti z Irsko, s tisto deželo, ki uživa simpatije vsega sveta, in to po pravici, kajti irski narod se odlikuje po mnogih krepostih in vrlinah. Odlikuje ga skromnost, potrpežljivost, vztrajnost pri delu, vdanost v vseh življenjskih prilikah, visoka moralna zavest, darežljivost in gostoljubnost. Samo nekaj je prej kazilo to svetlo sliko značaja Ircev, ves narod je bil strastno vdan pijači. Kakor je pri posameznikih vzrok pijančevanja največkrat ubožstvo, tako je bilo tudi tukaj pri vsem narodu. Irska je bila dolga stoletja pod Angleži, ki so jo na vse načine zatirali in izsesavali, tako da se je irsko ljudstvo pogrezalo vedno bolj v revščino in bedo. Irski so iskali pozabljenja in tolažbe v žganju, v whiskyju. Otok Irski pridelal zlasti mnogo krompirja, katerega so uporabili mnogo za kuhanje žganja, namesto da bi jim služil ves pridelek za hranivo. Ker so bili revni, so pili večinoma le najslabše in najškodljivejše vrste žganja, posebno znani »geruš«, in ker so imeli slabo prehrano in pili žganje pogosto na prazen želodec, jim je še bolj škodovalo. Tako je irski narod telesno in duševno propadal. Alkohol je imel pogosto usodne posledice, posebno še ker so Irski nagli in vročerni in jim je alkohol kri še vse bolj razvnel. Zato pa je bila Irski proslula po svoji pijanosti, in Angleži, ki so nosili mnogo krivde na tem, so gledali nanjo s prezirom.

Že v začetku 19. stoletja so uvideli irski rodoljubi, da tako ne gre dalje in da je treba Irsko rešiti alkohola. Zato se je začelo silno širiti protialkoholno gibanje, ki ga je zlasti pospeševal znameniti irski kapucin p. Mathew, ki je sam pridobil od 8 milijonov Ircev za popolno treznost en milijon. Zdelo se je že, da bo Irski rešena. Toda vse to ogromno delo je uničila strašna lakota, ki je zavladala po slabih letinah leta 1847. in 1848. Dva milijona ljudi se je moralo izseliti, poleg tega pa je še razsajala v Irski kuga in druge nalezljive bolezni. V svojem obupu se je irsko ljudstvo spet vdalo žganju in kmalu je bilo spet vse pri starem, ves narod se je spet vdal pijančevanju. Irski rodoljubi, duhovni in svetni, pa niso mirovali. Vedno iznova so izkušali dvigniti Irsko iz propada pijančevanja. Zlasti živahno so začeli boj za treznost proti koncu 19. stoletja in so vodili boj alkoholu dosledno in neizprosno vse do danes. Delo jim je pa tudi v polni meri uspelo, kajti danes se v vsej Irski ne vidi več pijanca na cesti in ves simpatični irski narod je rešen svoje narodne bolezni.

Tudi pri nas Slovencih pijemo mnogo preveč in alkoholizem je naše podedovano narodno zlo, ukoreninjena bolezen v našem narodnem telesu. Še bolj ko za vsak drug narod pa je za nas potrebno, da se rešimo tega zla, kajti pri tako majhnem narodu, kakršen je naš slovenski, je škoda za vsakogar, ki utone brezkoristno v morju pijanstva. Tudi Slovenci smo bili nad tisoč let pod jarmom tujcev, pod oblastjo ohole nemške gospode, ki je izmozgavala in izsesavala slovenski živelj, kolikor je mogla. Ker je tlačila naše slovenske prednike vsa posvetna in cerkvena gosposka, ni čuda, če so iskali tolažbe v opojnih pijačah, ki so jih imeli dovolj na razpolago, saj rodi slovenska zemlja vino že od davnih časov v obilni meri. Nemški mogotci so alkoholizem med slovenskim narodom še celo podpirali, saj so s tem najlažje izlekli iz naroda ves razpoložljivi denar, pa ga s tem tudi oropali vseh odpornih sil, mu ubijali telo in zastrupljali dušo. Naš narod je izdal že težke milijone za nemško pivo, vino in žganje, dasi je sam pridelal še preveč vina, sadjevca in žganja.

Najvplivnejši slovenski ljudje so se vneto trudili, da bi med slovenskim narodom zatrli alkoholizem. Že v 19. stoletju so se zavzemali mnogi vplivni Slovenci za treznostno misel, prav posebno še škofa Slomšek in Missia. Protialkoholno gibanje se je pa posebno krepko razmahnilo šele s početkom 20. stoletja in odtlej so se požrtvovalni slovenski narodni delavci krepko borili proti alkoholu vse do danes in tudi dosegli že prav lepe uspehe, kajti vsakdo mora priznati, da se je pijančevanje vsaj v nekaterih plasteh že zelo omejilo. Pot do končnega cilja je pa še dolga in naporna. Zato bo treba zastaviti vse sile, da bo za vselej izkoreninjen vpliv alkohola na naše ljudstvo, da bo tudi slovenski narod kmalu tako temeljito ozdravljen te svoje narodne bolezni, kakor je irski že danes. Pri tem delu bodo morale sodelovati zlasti slovenske žene, matere in dekleta, predvsem zato, ker trpe one posredno največ vsled alkohola, pa tudi ker kot naravne vzgojiteljice človeštva lahko največ store, da se to zlo omeji.

Pri nas pa se je mnogo težje boriti proti alkoholu kakor n. pr. na Irskem, kajti slovensko narodno gospodarstvo je v veliki meri navezano na vinogradništvo, vinska trta uspeva prav dobro na večjem delu slovenskega ozemlja, ponekod, zlasti v vzhodnem predelu Dravske banovine, rasejo celo znamenite in žlahtne vinske vrste, ki slove daleč naokoli. Približno šestina Slovencev je v pridobitnem delu neposredno navezana na alkoholne pijače, ako računamo sem vse vinogradnike, viničarje, gostilničarje itd. z družinami in osebjem vred. Zato ni čuda, če je vinogradništvo v tesni zvezi s slovenskim življenjem, če se zdi »zlata vinska kapljica« našemu človeku, bodisi inteligentnemu, bodisi preprostemu, najlepši božji dar slovenskemu narodu, najžlahtnejši pridelek naše zemlje.

Ta miselnost se le počasi umika spoznanju, da je vino našemu narodu le v nesrečo, da bi bilo za naše celotno narodno gospodarstvo boljše, ako bi ne bilo toliko brd po slovenski zemlji zasajenih z vinsko trto. Vinogradništvo bi bilo našemu narodu v korist le tedaj, ako bi se vse vino in sploh vse opojne pijače, ki se pridelajo oziroma izdelujejo na naši zemlji, izvažale in prodajale v tuje dežele in ako bi prav nič tega strupa ne ostalo doma, ako bi se ga ne izpila doma niti kaplja. Pa še v tem primeru bi bil dobiček z obče človeškega stališča prav dvomljive

vrednosti, saj bi s tem vrnil strup svojim soljudem v tujih deželah in tudi v tem primeru bi bil izkupiček prav za prav le Judežev denar.

Na žalost se pa dandanes ogromna večina našega vinskega pridelka tudi izpije tam, kjer se pridelava, torej doma. Danes se izvažata zelo malo slovenskega vina. Pred nekaj desetletji je bilo to še čisto drugače, kajti takrat se je slovensko vino razpošiljalo v razna mesta Avstrije in Nemčije. Še pred nekaj leti se je mnogo našega vina izvozilo v Avstrijo, nekaj malega pa še tudi v Čehoslovaško in Nemčijo. Sedaj se pa tudi Avstrija vedno bolj brani našega vina, ker ji je predrago. Tako se dandanes skoraj nič slovenskega vina ne izvozi, ampak se večinoma vse izpije doma in zato ima narod kot celota z alkoholom samo izgubo. Vse leto se žrtvujejo množice naših ljudi in posvetijo vse telesne in duševne sile pridelovanju in izdelovanju raznih opojnih pijač, nazadnje pa vse to narod sam popije. To je prav tako, kakor če bi delal posamezni vinogradnik vse leto samo v svojem vinogradu, nazadnje pa bi ves pridelek sam izpil. V tem primeru bi torej prav gotovo ne imel nobene koristi, amak samo škodo na duši in na telesu kakor v gospodarskem oziru, in bolje bi bilo, ako bi vse leto sploh nič ne delal v vinogradu.

Poleg tega, da se pridelava pri nas toliko vina in sadjevca, žge toliko žganja in izdeluje toliko piva, pa se še uvaža k nam mnogo opojnih pijač, zlasti mnogo dalmatinskih in banaških vin, pa tudi piva, umetnega vina, šampanjca, likerjev in čistega alkohola.

Tako gredo vsako leto nešteti težki milijoni narodnega premoženja za alkoholne pijače, ki ne prinašajo ljudem prav nobenih koristi, ampak jih samo telesno in duševno uničujejo. Ako bi se vsi tisti ljudje, ki se bavijo s pridelovanjem in izdelovanjem alkoholnih pijač, posvetili koristnejšim opravilom, n. pr. izdelovanju takega blaga, ki se lahko doma dobro porabi in tudi izvažata, ali pa zidanju stanovanjskih hiš, šol, bolnišnic itd., potem bi narod v resnici bogatel. Alkohol pa ne prizadeva narodnemu gospodarstvu škode samo s tem, da mu odteguje nešteto delovnih moči, ki bi bile drugje bolj potrebne, kakor pridelovanje in izdelovanje alkoholnih pijač, škoduje mu tudi, ker slabi še vse tiste telesne in duševne delavce, ki so alkoholu podvrženi v večji ali manjši meri in zato svojega dela ne morejo tako opravljati, kakor bi morali. Nešteto ljudi popije kakšen dan čez mero alkoholnih pijač in so drugi dan bolni in za delo sploh nesposobni ali pa vsaj manj vredni. Koliko ljudi napravi alkohol za delo manj vredne in jim prezgodaj izpije vse moči. Če bi vedeli točno število vseh delovnih dni, ki so bili zaradi alkohola izgubljeni, bi šele videli, koliko škode napravi alkohol tudi na to stran posamezniku in človeštvu sploh. Na ta način se porabi nešteto delovnih sil, s katerimi bi si lahko naš narod ustvaril že ogromno premoženje.

Še v drugih ozirih škoduje alkohol našemu narodnemu gospodarstvu. Za izdelovanje likerjev se porabijo ogromne množine sladkorja, ki bi se dal vse bolje uporabiti kje drugje kot resnično hranivo. Prav tako bi imel narod neprimerno več od tega, če bi se ves ječmen, ki se porabi za izdelovanje piva, ves krompir in druge snovi, iz katerih delajo v industrijskih špirtuarnih tvornicah alkohol, porabile za živila, ne pa da se odtegujejo narodu.

Največ škode pa prizadeva alkohol narodu s tem, da izpodjeda telesne in duševne moči njegovim sinovom in hčeram. Alkohol je kriv, da pridejo otroci na svet telesno nerazviti, slabotni in bolehn, pa tudi duševno nesposobni in slaboumni, ker so bili spočeti v pijanstvu. Prav tako so žalostne posledice alkohola neštetilni nesrečni zakoni, prepiri, pretepi in uboji, spolne in druge nalezljive bolezni itd. Vse to spremljajo solze, stok, kes in preklinjanje alkohola, tega največjega sovražnika človeš

Ako se vse to preudari, bo vsak priznal, da je treznostna misel nujno potrebna vsem ljudem, da je pa še prav posebno potrebna za tako majhen narod, kakršen je slovenski, ako hočemo, da bo uspešno tekmoval s sosedi. Dandanes se sicer med Slovenci že manj pije kot v prejšnjih časih. To je pa predvsem posledica težkih gospodarskih razmer, ki onemogočujejo delaven, da bi ob plačilnih dneh tako popival kakor nekdanj, ki tudi meščanu ne dovoljujejo, da bi si ga privoščil tako kakor poprej redno vsak dan merico ali še več. Mnogo pa pomeni tudi dejstvo, da ne pije današnja mladina skoraj nič ali vsaj skrajno malo, medtem ko so v prejšnjih časih ravno mladi ljudje najbolj pijančevali. To je velik dobiček trde spor

Primeroma največ pije dandanes še kmečki stan. Kmet ne more svojega pridelka prodati, zato ga pije sam, da utopi v vinu skrb in obup, z njim pa zaliva tudi posle in vso svojo družino. Vinogradniki si pomagajo s tem, da točijo vino v točilnicah «pod vejo» in pogosto hodijo pit vsi po vrsti drug k drugemu, tako da končno izpijejo največ vina sami. Za rešitev vinske krize bo pa seveda treba najti drugih potov. Po mnenju gospodarskih strokovnjakov, ki temeljito poznajo slovensko vinogradništvo, bo slovensko vino tudi vbodoče težko uspešno tekmovalo z dalmatinskim in banaškim vinom, zlasti zato, ker so pri nas preveliki stroški z obdelovanjem vinogradov in je zato vino predrago. So pa še tudi drugi vzroki, n. pr. da imajo zelo mešana vina, pa tudi, ker mnogo vinogradnikov ne zna ravnati z vinskim pridelkom.

Edini izhod iz vinske krize je ta, da se polagoma opuste vinogradi in da se izpremene v druge nasade. Predvsem naj bi se seveda opustili vinogradi, ki rode najslabše vinske vrste, katerih ni mogoče nikamor prodati, tako da se skoro vse doma popije. Tu bodo morali vinogradniki odnehati s svojo trmo, ki jim brani, da bi opustili vinograde, četudi dobro vedo, da jim vinograd ne donaja nobenega dobička in jim ga tudi v bodočnosti ne bo. V takih krajih se bodo morali ljudje oklepati polagoma vedno bolj sadjarstva. Ponekod so kmetje že z uspehom presedlali. V Slovenskih goricah n. pr. cvete zadnja leta vedno bolj kupčija z jabolki, v doleajskem gričevju pa donaja kmetom sadje, zlasti češnje in kostanji, ponekod že precej več dobička kakor jim ga je donajal prej kisli eviček, ki se ga je vsakdo branil. Pa tudi drugod bi morali postopoma vedno bolj opuščati gojenje vinske trte in se lotevati sadjereje. Koliko dobička bi lahko donajala našim ljudem jabolka, češnje, breskve, marelice, orehi, kostanji, hruške, češplje itd. Seveda se bodo morali ljudje potem tudi naučiti s sadjem umno ravnati in ga pravilno razpošiljati. Potem tudi naši ljudje ne bodo več mislili, da se dá sadje ohraniti samo na ta način, da ga predelajo v sadjevec in žganje, medtem ko si meščan pozimi včasih zastonj poželi okusnih jabolčnih krehljav in jih zastonj išče po vseh trgovinah, dasi smo sredi pokrajin, v katerih jabolka izborno uspevajo.

Sadje bo imelo vedno večjo ceno, kajti vedno bolj spoznavajo ljudje, da uživanje sadja ni sladkosnednost, amak da je sadje največjega pomena za ohranitev zdravja. Človeku je bilo sadje prva in najvažnejša hrana v tistih časih, ko je bil še neprimerno krepkejši in zdravejši kakor je dandanes, in ako hočemo, da postanemo močnejši in odpornejši proti raznim boleznim, bo moralo zavzeti sadje v naši prehrani spet prvo stopnjo, kakor jo je

imelo nekdaj v pradobi. Zato bo treba tudi ohraniti sadje tako, da se bo lahko uživalo vse leto, in ne samo tedaj, ko dozori. Naši sadjerejci se bodo morali naučiti sadje strokovnjaško sušiti, pa tudi pravilno vkuhavati oziroma predelavati v razne sokove, kakor to delajo do sedaj n. pr. z malinami.

Kjer je za sadjarstvo lega manj primerna, se bodo lahko opuščeni vinogradi izpremenili v druge nasade. Ljudstvu bo samo v korist, ako bodo kmetje porvali vinsko trto in hmelj, kar jim oboje v današnjih časih ne do naša prav nobene koristi, namesto tega pa nasadili fižol, krompir in druge poljske pridelke, da bo imel kmet vsaj tečne hrane dovolj. Ako je lega za njive neprimerna, se lahko slabi vinogradi izpremene v travnike. Na krajih, kjer bi uspeval žlahtni kostanj, bi bilo bolje nasaditi tega, ker bi imel kmet neprimerno manj dela in več dobička.

V krajih, kjer pa uspevajo žlahtne grozdne vrste, bodo prav gotovo ostali vinogradi še zanaprej. Saj treznostna misel ne bo še tako kmalu čisto zmagala in vedno se bodo še dobili ljudje, ki se ne bodo mogli ločiti od vina, nekoliko vina se bo pa tudi vedno potrebovalo v zdravstvene in druge svrhe. Predvsem pa naj bi služilo grozdje za hranivo, saj je zdravniška veda dokazala zdravilni učinek grozdja na vse telo. Zato moramo pri pridelovanju grozdja stremeti za tem, da ga ne bodo vsega pretvorili v vino, ampak v druge izdelke, ki bodo človeku bolj koristni. Brezalkoholni grozdni sok je posebno zdrava, krepilna in osvežilna pijača, zato je želeli, da bi tudi pri nas čimprej zavzel tisto stopnjo, ki jo zavzema danes vino. Predvsem pa naj bi se zlasti mnogo grozdja uživalo svežega. Tudi v tem oziru je šele vinska kriza zadnjih let vsaj nekoliko izmodrila vinogradnike. Prej se je zdelo vsakemu sramotno prodajati jeseni grozdje in še svoji deci ga kmečki gospodar ni hotel privoščiti, boječ se, da bi ga premalo ostalo za stiskalnico. Vina pa svoji deci ni s tako vnemo branil. Zato je bilo tudi grozdje primeroma vedno zelo drago, tako da si ga širši sloji tudi v najugodnejši letini niso mogli privoščiti. Šele zadnja leta, ko vina sploh ni bilo mogoče prodati, so že vsaj nekateri vinogradniki začeli prodajati sveže grozdje. Naučiti se pa bodo morali tudi ohraniti grozdje v hladnih kletih do pomladi sveže, kakor to delajo n. pr. v Franciji, tudi ga očuvati pred gnilobo s parafinom in raznimi drugimi sredstvi, kakor to delajo n. pr. v Kaliforniji.

Na ta način vinogradništvo in sadjarstvo pri nas ne bo uničeno, ampak se bo lahko še bolj povzdignilo, če bo pogodilo prava pota, da bodo vinogradniški in sadjarski pridelki vsakomur le v prid, nikomur pa v škodo in prekletstvo. To bodo uvideli tudi naši vinogradniki, sadjarji, gostilničarji itd. in potem bo izginil tudi njih odpor proti treznostnemu gibanju. Spoznali bodo, da nima treznostno gibanje namena, uničiti naše slovensko vinogradništvo. Doseči hoče samo, da se bodo njegovi pridelki pravilno uporabljali, da bodo služili prehrani naroda in pospeševali blaginjo človeštva, ne pa da bodo kakor do sedaj ogražali in uničevali telesno in duševno zdravje.

Zato naj bi se vedno iznova opozarjali ljudje na to, naj opuščajo žganjarske kotle in sploh vse, kar služi pridelovanju alkoholnih pijač. Namesto tega naj kupujejo moderne sušilnice za sadje in grozdje, naprave za izdelovanje sadnih in grozdnih sokov ter za vkuhanje in predelovanje sadja in grozdja itd. To bo samo v njih lastnem dobičku, kajti brez dvoma bo povpraševanje po alkoholnih pijačah vedno manjše, vedno večje pa po svežem, vkuhanem in posušenem sadju, ker tak način prehrane tudi zelo priporoča zdravniška veda. Na ta način bodo ljudje postopoma in z lahkoto sami našli prehod od pridelovanja alkoholnih pijač v druge koristnejše gospodarske panoge, kmečki gospodarji pa bodo skrbeli že naprej za bodočnost svoje dece in ji omogočili gospodarski obstoj.

Dolžnost nas vseh je zatorej, da ne mislimo pri alkoholnem vprašanju predvsem na usodo vinogradnikov, gostilničarjev, natakharjev, sploh vseh tistih, ki živijo neposredno od škodljivca alkohola, kajti tudi vsi ti si bodo lahko poiskali primernejši in lepši zaslužek in godilo se jim bo boljše kakor sedaj, ampak da mislimo na usodo vsega naroda. Če bomo treznostno gibanje zavirali zato, ker se bojimo za usodo nekaterih ljudi, ki bi se pozneje lahko še lažje in lepše preživljali, bi skrbeli za vrabce na strehi, namesto za vso hišo. Treznost ne bo uničila nikogar, a našemu narodu bo omogočila vse lepšo bodočnost in zagotovila naši deci vse prijaznejše in svetlejše dni. Kar se sedaj zmeče denarja za alkohol, se bo potem porabilo za reči, ki oplešujejo življenje, pospešujejo udobnost in srečo, omogočajo blaginjo in napredek. Denar se bo porabil za zdravo in tečno hrano, za lepšo obleko, za snažno stanovanje, za lastno hišico, za knjige in časopise, za radio itd. Ako bodo vedno manj zaslužili ljudje, ki pride lujejo oziroma izdelujejo alkoholne pijače, bodo sorazmerno vedno več zaslužili sadjerejci, poljedelci, razni obrtniki, stavbniki, umetniki itd. Kadar naš narod ne bo več tako prepojen z alkoholom in boleznijo, bo tudi deca bolj zdrava in duševno neprimerno bolj zmožna in bo doraščala staršem v veselje in radost. Potem bo tudi v vseh družinah neprimerno več sreče in blagoslova, takrat namreč, kadar premagamo alkoholizem, naše narodno zlo, kadar bo uničen alkohol, naš narodni sovražnik.

Izreki o največjem sovražniku človeštva

1. Žganje zakuje ljudi v železje hude navade in jih vodi po uglajeni cesti v pogubo. (A. M. Slomšek.)
2. Kdor mlad vino pije, olje na ogenj lije. (A. M. Slomšek.)
3. Kdor se zdrži vina in obilnih mesnih jedi, ima veliko upanja na dolgo življenje. (Hipokrat, nazvan »oče zdravilstva«.)
4. Zaradi nezmernosti je umrlo že veliko ljudi. (Sirah 37.)
5. Največja dobrota je voda. (Pindar, grški pesnik.)
6. Kako neumno je, toliko časa, denarja in dela zapraviti za pripravljanje in uživanje te pijače, ki človeka oropa mišljenja, ga žene k budalosti in zločinu. (Plinij starejši.)
7. Najprej vzame človek en požirek, nato spet en požirek, a potem — vzame požirek človeka. (Japonski pogovor.)
8. Pijanci rode pijance. (Plutarh.)
9. Nikar ne pijte strupene ognjene pijače belih mož; zakaj poslal jo je zlobni duh, da bi pokončal nas Indijance. (Poglavar Kanzas Indijancev.)
10. Vino zatemni razum. (Grški pesnik Ebul.)
11. V vseh življenskih razmerah škoduje uživanje vina duševnemu zdravju. (Filon.)
12. O nevidni vinski duh! Ako še nimaš imena, ki te označuje, se imenuj: hudobec. (Shakespeare.)
13. Žganje jih pogubi več kakor kuga, glad in meč. (Angleški državnik Gladstone.)

14. Vse opojne pijače škodujejo človeku. (Župnik Kneipp.)
15. Noben vzgojitelj bi ne smel na svojega učenca na-
ščuvati tako strašnega sovražnika kakor je alko-
hol! Sploh naj bi domači vpričo otrok nikdar ne
lagali o dobrotah in koristih alkohola. Otrokom
ustvarjamo s takim govorjenjem le usoden pred-
sodek, da je alkohol nekaj dobrega, da so pa še
premajhni, da bi smeli to dobroto uživati! (Zdrav-
nik Dornblüth.)
16. Pijanec se izpreobrne, kadar se v jamo zvrne.
(Slovenski pregovor.)

17. Arabska legenda o pijancu: Ko je Noe nasadil trto,
je prišel satan in jo zalil s krvjo pava. Ko je trta
pognala listje, jo je poškopil s krvjo opice. Ko so
se pokazale jagode, jih je poškopil s krvjo leva.
Ko so jagode dozorele, jih je poškopil s krvjo svi-
nje. Ko pijanec izpije nekaj kozarcev vina, postane
kakor pav samozavesten in ponosen. Ako pije na-
prej, postane zabaven in zgovoren kakor opica.
Kadar je pijan, je podoben razdraženemu levu.
Če ga je alkohol popolnoma omamil, se pa valja
kakor najgnusnejša svinja po smrdljivih lužah in
tam zaspi.

Slavni ljudje — abstinenti

Eden najlepših svetlih vzorov treznosti je bil šved-
ski kralj Karel XII. Že v mladosti je bil bistroumen
in hraber vladar. Imel pa je to napako, da je zelo lju-
bil opojne pijače in se tudi večkrat opijanil. Nekoč je
v pijanosti hudo razžalil svojo mater z nedostojnimi
in sirovimi besedami. Ko se je drugi dan iztreznil, ga
je opozoril prijatelj na njegovo včerajšnje obnašanje
in mu povedal, kako zelo je to žalostilo njegovo mater.
Kralja je to globoko presunilo, saj je svojo mater dru-
gače iskreno ljubil. Ukazal je prinesiti svojo čašo, na-
polnjeno z najboljšim vinom, stopil z njo pred mater
in jo nagovoril tako: «Včeraj sem vas v pijanosti hudo
razžalil.» Nato je izpil svojo čašo vpričo matere in ji
dejal: «To je bilo zadnje vino, ki sem ga pil. Poslej
ne bom pil v svojem življenju niti kaplje več.» Bil je
mož beseda in je ostal od tega dogodka l. 1700. do
svoje smrti l. 1718. abstincent. Prepovedal je tudi iz-
delavo in prodajo žganja in tako vpeljal že takrat
delno prohibicijo. Po njegovi smrti pa se je ta pre-
poved spet odpravila.

Slavnega perzijskega kralja Cira je vzgajal njegov
oče zelo strogo in preprosto. Ko mu je bilo dvanajst
let, je prišel na dvor svojega starega očeta, kralja
Astiaga. Temu se je čudno zdelo, zakaj deček neče
vina, in ga je vprašal, zakaj ne pije. Cir je odgovoril:
«Bojim se, da je vinu primešan strup! Ko si prazno-
val slavnost svojega rojstnega dne, je prav gotovo na-
lival tebi in tvojim gostom služabnik strup!» Astiag
je ves začuden vprašal: «Kako se ti je mogla poroditi
ta misel, sin moj?» Cir mu je odvrnil: «Videl sem na
lastne oči, kako ste vsi izgubili razum kmalu potem,
ko ste se napili. Nam dečkom prepovedujete govoriti

preveč glasno, vi ste pa kričali vsi vprek, da ni mogel
drug drugega razumeti. Nato ste zapeli vsi skupaj
silno smešno in grdo pesem, pri tem pa trdili, da po-
jete silno lepo. Ko ste slednjič vstali, vas niso nosile
noge in še z mesta se niste mogli geniti. Niste se za-
vedali več, kdo ste. Ti nisi več vedel, da si kralj, oni
pa ne, da so tvoji podložniki!»

Konec 18. stoletja je živel v Ameriki Benjamin
Franklin, ki se je povzpел od tvorniškega delavca do
poslanca in predsednika ameriške države. Izumil je
tudi strelodod. Bil je abstincent že od rane mladosti.
Ko je bil še tvorniški delavec, so ga tovariši nepre-
stano zbadali, ker ni pil. Ko so mu nekoč spet pravili,
kako postane človek močan, če zauživa opojne pijače,
je iztegnil roko, dvignil težak kos železa in dejal: «No,
preizkusimo, kdo je močnejši, abstincent ali pivec?» Vsi
so po vrsti poizkusili, a nihče mu ni bil v moči kos, in
od tedaj naprej je imel mir.

Ko je bil Abraham Lincoln izvoljen za predsednika
Zedinjenih držav, so mu prihajali čestitki od vseh
strani. Odzdravil jim je tako, da je vzel kozarec čiste
vode in napil zbranim gostom tako: «Gospoda! Pijmo
na srečno delovanje parlamenta z najbolj zdravo pi-
jačo, kar nam jih je dal Bog! Svoj živ dan nisem
okusil opojne pijače; tej navadi ostanem zvest tudi
zanaprej.»

Slavnega izumitelja Tomaža A. Edisona so nekoč
vprašali, zakaj ne pije vina in drugih alkoholnih pijač.
Zavrnil jih je čisto kratko: «Svojih možganov nimam
za to, da bi si jih zastrupljal.»

Ženstvo v boju proti alkoholu

Žena trpi posredno največ pod pogubonosnim vpli-
vom alkohola, saj mora gledati s krvavečim srcem,
kako ji alkohol zastruplja moža in deco, izpodkopa
družinsko srečo in ruši dom. Zato ni čuda, če so žene
že od nekdaj najhujše sovražnice alkohola in so vedno
z vsemi močmi podpirale treznostno gibanje. V vseh

treznostnih društvih so bile žene najvnetejše sodelav-
ke. Žene pa imajo tudi skoro v vseh državah sveta
svoje lastne protialkoholne organizacije. Največja in
najpomembnejša je «Svetovna krščanska zveza trez-
nih žena», ki ima svoj sedež v Chicagu. Sploh so se
ameriške žene že od nekdaj posebno vneto borile proti
alkoholu in v glavnem je bila zasluga ženskih organi-
zacij, da je v Ameriki uvedena prohibicija.

Znana je ameriška ženska križarska vojska proti
alkoholu, ki se je bila leta 1873. in 1874. Žene so hodile
kar v procesijah od gostilne do gostilne in prepriče-
vale na vse načine krčmarje, da bi zaprli svoje pro-
store, kar se jim je z raznimi sredstvi včasih tudi po-
srečilo. Da bi se zaprle vse gostilne, tega sicer niso
dosegle, a protialkoholno gibanje se je odtlej širilo s
podvojeno močjo v vseh ameriških državah.

Med Slovenkami so se zlasti mnogo trudile za po-
vzdigo treznostnega gibanja učiteljica Marica Ko-
želj iz Novega mesta, dalje Antonija Štupca.

ravnateljica meščanske šole v pok. v Mariboru, in Marija Štupca, profesorica v pok. v Mariboru.

Naš abstinentski pokret

Zlo, ki ga seje demon alkohol pri nas, zavzema čimdalje večji obseg, poleg tega smo kot vneti alkoholni čestilci tudi preveč slepi, da bi mogli izprevideti, kako si kopljemo grob v narodno-gospodarskem in splošnem pogledu. Zato je pri nas, če sploh kje, boj alkoholu povsem upravičen in nujen, saj je zadnji čas, da se rešimo pogube, ki se ji sicer ne moremo ogniti.

Pri nas je pokrenil organizirano borbo proti alkoholu g. dr. Fedor Mikič, ki je bil tako prijazen, da me je nedavno sprejel in odgovoril na nekatera vprašanja.

— Gospod doktor, zadnje čase se govori čedalje več o abstinentskih. Ali je naša abstinentska organizacija močna?

— Abstinentsi v naši državi so organizirani v »Savezu treznosti«, ki šteje 120 društev s 5000 člani, sedež zveze je v Zagrebu. Kot podzveza ST je »Savez trezvene mladeži« s 400 društvimi (kola) in 40.000 člani. Glasilo organizacije je »Novi život«, ki izhaja v Zagrebu v 5000 izvodih. Urejuje ga dr. V. Vrhovac, asistent zagrebške interne klinike. Ta mesečna revija je po vsebini in formi na višini. Sodeluje več domačih in inozemskih strokovnjakov, mnogo univerzitetnih profesorjev, zdravnikov itd. Članki rešujejo važna gospodarska in medicinska vprašanja, ki so aktualna tudi v inozemstvu in ki so v zvezi z abstinentskim pokretom.

— Kdaj ste osnovali društvo v Ljubljani in v kakšnih okoliščinah ste s »Sveto vojsko«?

— Pripravljalni odbor ljubljanskega društva »Treznosti« se je osnoval 1. 1925., naslednje leto smo pa ustanovili društvo v Ljubljani kot matico abstinentskega gibanja v naši banovini. Karakteristika novega društva je bila predvsem, da je bilo nadstrankarsko, in so se v njem organizirali pripadniki vseh bivših strank. »Treznost« pripada tudi k enotni jugoslovanski organizaciji, dočim ima »Sveta vojska« regionalno in cerkveno obsežje. Zato se je seveda v začetku pojavljalo majhno nesoglasje med »Treznostjo« in »Sveto vojsko«, a ne iz načelnih razlogov. In priznati moram, da je bila »Sveta vojska« zmerna. Omeniti moram sodelavce, ki so se zavzeli za našo stvar z vso vmeno in požrtvovalnostjo, zlasti sedanji predsednik R. Horvat st., direktor dr. I. Pirc, pisatelj A. Cerkenik, Cv. Kristan, uradnik Puhar, Rakovčeva, M. Bartolova, Kraigherjeva itd.

— In kako ste izvedli organizacijo notranje in kakšni so uspehi?

— Vsaka ideja lahko prodre le, če se usidra v mladini in rase z njo. Da bi mladina za nami uspešno nadaljevala delo, ki smo ga začeli, smo jeli ustanavljati

po šolah kola »Trezvene mladeži«, ki so se po svojih predstavnikih združila v »mestno središče«. Svrha tega mestnega središča, centra mladinskega treznostnega gibanja v Ljubljani, je, da poglobi treznostno delo. V ta namen so bila v njem tedenska redna predavanja o alkoholnem vprašanju, po zaključenem ciklu predavanj pa so posamezniki napravili izkušnje, da so usposobljeni za vodenje kol in pozneje za vodenje pokreta. Predavanja so torej tvorila poseben tečaj. Ti tečaji so se nadaljevali tudi pozneje, ko sem odšel na službeno mesto v Zagreb. Vodil jih je pisatelj Cerkenik. Vzgojili smo cel kader mladih ljudi, ki bodo gotovo vodili uspešno borbo proti alkoholu in položili trdne temelje naši boljši bodočnosti. Društvo je prirejalo tedenske članske sestanke s predavanji, l. 1927. smo pa priredili v Ljubljani lep treznostni kongres, ki je dobro osvetlil naše delo.

— S čim abstinentsi predvsem utemeljujejo svoj pokret? S kakšnimi znanstvenimi argumenti ga opravičujete?

— Moral bi prav za prav odgovoriti, kaj ovira naše gibanje, da se širi tako počasi. Ekonomski bi morali izprevideti, kakšno velikansko škodo trpi narodno gospodarstvo, ker ne upoštevamo prevažnega gospodarskega momenta, da s predelovanjem grozdja v vino uničimo skoraj vse redilne snovi v grozdju. Zdravniki ne moremo pri tem odločati. Znanstveno je ugotovljeno, da 4 kg grozdja vsebujejo kvantitativno in kalorično dovolj redilnih snovi za dnevno prehrano odraslega človeka. Predelovanje grozdja v vino je primitiven, neekonomičen in nekulturen postopek. Od redilnih snovi grozdja ostane v vinu samo en odstotek! In uporabo tega še onemogoči strup alkohol. Na drugi strani bi nam brezalkoholna predelava in konzum svežega grozdja na dan (vse leto) omogočala, da bi prehranili z letnim pridelkom 270.000 ljudi. Treba bi bilo le majhnega dodatka beljakovin, ki jih grozdje ne vsebuje, na primer v obliki kruha. Na ta način bi bil problem prehrane pasivnih krajev deloma rešen. Rešili bi 99 % hranljive odnosno 17 % kalorične energije. Ne kaže nam drugega, kakor da prepričamo ljudi o škodljivosti alkohola, da se na ta način prične boj kot alkoholnih pijač, in tedaj bodo pač morali gospodarski krogi iskati nov vir dohodkov. Sicer je pa jasno, da mora takšno brezumno zapravljanje energije prej ali slej povzročiti gospodarski polom. To pa seveda ni edini razlog, zaradi katerega je treba napovedati neizprosno boj alkoholu. Iz medicine vemo, da alkohol ustavi rast možgan in da vpliva sploh pogubno na organizem. Zalostno je, da je še dandanes treba zopet in zopet dokazovati, kakšno zlo je alkohol, in da so ljudje še vedno tako zaslepljeni, čeprav se porazne posledice alkohola poznajo povsod na vsakem koraku.

Nekaj prispevkov naših naročnic

A. N.: Žena in alkoholno vprašanje

Malo je vprašanj, ki bi zahtevala od žene toliko brige, žrtv, čuta in dostikrat ponižanja, kakor ga zahteva alkoholno vprašanje. Najti in rešiti neznanko tega vprašanja je mnogokrat s pravimi ukrepi usojeno ženi. Vsekakor zahteva naloga večje poglobitve, ker so po različnih vzrokih tudi različna zdravila. Namen mi je, da podam nekaj misli, kako se udeležuje žena pri rešitvi alkoholnega vprašanja.

Žena je kraljica doma in obenem njegova čuvarica. V vseh primerih mora čuvati to svojo dostojanstvo in zato mora s svojim poslanstvom pričeti takoj. Mislim pa tu na žene, ki so v pravem smislu kraljice doma, in

ne na tiste izjemne potvore, ki jim je življenje le na cesti, na zabavah in žal tudi v gostilnah. »Saj to ti ni ženska, ki svoje prelesti ponuja na cesti.«

Po naravi je ženi bistveno, da se vsa naveže na dom, da se ga oklene s srcem. Drugače je z možem, ki ga delo in služba vežeta z zunanjim svetom in z družbo. Ako mož po delu ne najde v družini prijetnega doma, ga potegne družba v vrtinec, iz katerega se nikdar ne reši. Žene, pričarajte in dajte solnce v vaš dom, da bo dom trudnemu in od skrbi prežetemu možu prijetno zatočišče, kraj tolažbe in studenec nove duševne vedrosti.

V mnogih primerih je vzrok oziroma začetek pijančevanja ženina malobrižnost, čemernost, površnost, nered in slabo gospodinjstvo. Po delu ne dobi mož

doma pripravljene hrane ali pa je slabo napravljena. Servira jo žena z neprijaznim, čemernim obrazom, ki je dostikrat zrcalo njene utrujenosti ali pa tudi nevšečnosti in sebičnosti. Naravno, da je tudi mož po delu izčrpan in utrujen ter mu dostikrat zadostuje malenkost, da pusti dom in gre v gostilno med živahne sosede. To pa je začetek tragedije za družino. Žene, brez žrtev ni življenja, in če ta izrek kje velja, velja gotovo za vzajemno življenje. Razumevajte svoje može in uberite vedno struno, ki bo priliki primerna. Pozabite nase tudi v utrujenosti, da daste solnca možu, ki ga upravičeno najprej išče pri vas.

Nadalje bo vaša največja korist, da seanimate za kuho in gospodinjstvo. To upravičeno pričakuje od vas vaš mož. Sodobni čas je visoko dvignil ženo do osamosvojitve. Dobile smo ženske liste, ki nas uče, nam svetujejo in nam pomagajo. Najbolj odlično poudarjen je »žena in dom«. Bodite naročnice tega lista in črpale boste iz njega vedno novih nasvetov in navodil za dobro gospodinjstvo in za svoje duhovno poslanstvo. S preudarnim, varčnim gospodinjstvom boste zadovoljile v prvi vrsti moža, ki ga ne bo nezadovoljnost gnala v gostilno.

Velikokrat zakrivi tudi žena, ako je preveč malenkostna in rigorozna. Vsak izostanek, vsako zamudo dene pod povečevalno steklo in po moževem povratku ne ve in ne zna sama, kako bi se maščevala. Če gre mož katerikrat z družbo v gostilno iz službenih interesov, brez zle namere, mora žena v to privoliti, ker sicer tisto večno prerekanje vznevolji moža. V njem pa tli in rase brezobzirnost do žene, ki je nespametno malenkostna in ne zna razsoditi, kaj je in kaj ni umestno. Če se mož tudi spozabi enkrat ali dvakrat in opusti slabo navado, ni logično, da mu to večkrat in v jezi očitate. Očitaneje vzbuja jezo in vodi v še hujše zlo. Izkušajte ohraniti do svojega moža po možnosti tisti odnos, ki ste ga imele v začetku zakona. To razmerje pa boste ohranile s plemenito obzirnostjo, pozornostjo, ljubeznivostjo, s pametnim gospodinjstvom, z redom, snago in z razumevanjem svojega moža ter njegovih težav in bridkosti. Prinesite možu vselej solnca, močnega in silnega, ki bo razpršilo vse megle. To bi bilo nekaj misli za žene, dokler jim ni še treba trpko priznati: »Pijanec se izpreobrne, kadar se...»

Nagnite se vase in morda najde ta ali ona v tem spisku kakor v ogledalu sebe.

Franka Mijić-Čarmanova:

Boj alkoholu!

Majhna je naša domovina, a zelo lepa! Koliko krasote je nasula dobra mati narava na ta košček zemlje in koliko blaginje! Lahko bi lepo živeli, vsega je pri nas dovolj! A narod se je zapisal vragu-alkoholu, ki izrablja njegove moči, ki mu trga iz duše svete ideale in ga zavaja na pota razvrat in pogube.

Kamor seže alkohol, zatemni solnce družinske sreče. Kako lepo in mirno živi družina in se veseli življenja. Mahoma zatemni solnce in sreča je izginila. Kako hitro se to zgodi! Oče, rednik družine, glavar svojega doma, se vrne domov pijan in počasi se prične podirati stavba družinske sreče. Izpočetka se oče še brani, če ima v sebi posebno moč in ga ne premotijo vabeče besede pijanih prijateljev, tedaj zmaga. A kako redki so izbranci, ki so zmagali in koliko je izgubljenih. Zato je najbolje, da nikoli ne poizkušamo s pijančevanjem, da ne zabredemo in ne utonemo.

Očetje, očetje! Zakaj odtrgavate zadnji grižljaj kruha od ust svojih neboljanih otrok in vse žrtvujete alkoholu, temu strašnemu božanstvu, ki mu ni dovolj še toliko človeških žrtev?

Koliko delavskih družin bi bilo lahko srečnih, če bi ne poznali alkohola.

«Nikoli več ne prestopim praga beznice!» je obljubil dninar na kolenih svoji ženi. Naslednjo noč je spet pil in se po vseh štirih kakor žival komaj privlekel domov.

«Kje sem doma? Kaj počenjam?» je tarnal proti jutru sredi ulice starikav gospod ves blaten in zamazan in jokal kakor otrok. Alkohol mu je vzel spomin in sam ni vedel, kod blodi.

«Ubijte me, drugega nisem vredna! Žena sem in mati, pa sem se opijanila!» je kričala besna ženska, ki jo je stražnik vlekel na stražnico.

Žene! Združimo se! Skupaj nastopimo proti najstrašnejšemu sovražniku, ki zastruplja srca naših mož in nam uničuje družinsko srečo!

Malnerjeva Julka:

Alkohol je strup

Kako so lepe vinske gorice! Človeku se srce smeje, ko jih opazuje vse zelene in v solncu se smehljajoče.

In te gorice naj bi rodile strup? Ne, nikoli ne! Strup je naredil človek sam, ko je sladko grozdje izpremenil v strup-alkohol, saj je že mnogo cvetočih življenj padlo na njegov žrtvenik.

Žal da popivajo tudi ženske. Žena, mati! Ali ne čutiš, kako nekaj v tebi vpije po tvoji ženski časti, ali se ne bojiš za svoje žensko dostojanstvo, ali bo res postal tudi tebi alkohol Bog?

Nedeljski popoldnevi so v vinskih krajih kaj žalostni. Neubrano, hreščeče petje pijanih fantov in deklet, žen, mater, mož in starcev odmeva med lepimi vinskimi goricami.

Vmes pa, moj Bog, vmes so ubogi neboljani otročiči, ki so tudi pijani.

In ta deca naj bo naša bodočnost? V pijači vzgojena mladina naj ustvarja stebre naše bodočnosti? Slaba podlaga!

Mati! Kje je tvoje srce, da zastrupljaš svojega mlajšca? Mati! Ali tako vršiš svojo sveto dolžnost vzgojiteljice?

Starši, ali vam ni dovolj, da se sami zastrupljate, pa še nežni deci dajete strup alkohol?

Kako naj ostane tvoja doraščajoča hči poštena in tvoj sin resen mladenič? Hči odrase. Neki dan se zave, prebudi se v sramoti in vaju kolne! Sin postane pretepač ali celo ubijalec.

Dekleta, kje je vaša iskrena, resnična ljubezen? Če ljubite svoje izvoljence, ne hodite z njimi v krčme in ne zastrupljajte svojih duš, da se ne prebudite nekoč osramočene in zapuščene!

Po cesti gre noseča žena in se zaletava, mene pa boli srce. Že zdaj zastruplja dragoceni zaklad pod srcem, že zdaj ustvarja prekletstvo, ki bo rodilo strašne sadove.

Hitimo vsi v boj proti alkoholu!

Vrhovska:

Spoštuj ženo!

Možje! Ali se ne sramujete, da Vam je žena še vedno sužnja? Moj klic pač ne velja vsem, toda še vedno vas je mnogo, ki pozabljate na dostojanstvo žene in na vzvišeni materinski poklic in ženo zaničujete ali še celo pretepetate.

Kdo je tega kriv? Kdaj mora žena največ pretrpeti? Ali ne tedaj, če ima moža pijanca?

In tak človek ubije svojo lastno srečo, poruši domače ognjišče in se izgubi ter vtone v blatu življenja.

Tu ni ubijalec on sam, ne, ampak nekdo drug, tisti, ki ga je zaslužnil in podjarmil — alkohol!

Res da tudi marsikatera žena rada pokusi kozarec vina, toda nasplošno niso žene pijačke. Toda možje? Čim težje je življenje, tem bolj pijejo, a za dom, za ženo, za otroke nimajo nikoli potrebnega denarja.

Alkohol je strup. Zato bi ga morali prodajati samo v lekarnah, ne pa točiti v javnih krčmah, da se ljudje z njim zastrupljajo. V krčme naj bi prišle same brezalkoholne pijače, da bi se ljudje v gostilnah samo lahko nasitili in okrepli s kozarcem hladilne, zdrave pijače, ki ni strupena!

Potem bi žene ne bile take revice, ne trpele bi družine, ki morajo včasih stradati ali pa begati pred pobešnim očetom ponoči iz toplih postelj v mrzle noči.

Možje! Žena naj ne bo vaša sužnja, ampak vaša tovarišica, prijateljica in svetovalka! Alkohola se pa bojte, kajti ne umori vam samo telesa, marveč vam počasi zastruplja tudi dušo!

Jožica Štefanova:

Uničevalec alkohol

Mladi Koren je podedoval po svojem očetu lepo posestvo. Oženil se je s sosedovo Micko, ki je bila pridna in dokaj petična nevesta. Prva leta svojega zakona je bil zelo marljiv in skrben. Vsak prisluženi denar je takoj prinesel ženi. Imel je najlepšo živino v vasi in marsikatero dekle je zavidalo Micko, ki je imela tako pametnega moža.

Družina je rasla. Skoraj vsako leto se je oglasila štorklja. Z družino je pa rasla tudi blaginja. Polje je bogato rodilo, živine je bilo vedno več pri hiši in še starejši gospodarji so občudovali Korena, ki je znal tako modro gospodariti.

Pa je zašla v družino kuga-alkohol. Koren je pričel popivati. Neki večer ga dolgo ni bilo domov. Ko je prišel, ga je žena zaskrbljena vprašala, kje je bil.

To je bilo Korenu dovolj. Pričel je kričati, da nikomur nič mar ni, kod hodi, da naj žena skrbi za otroke, njega pa pusti na miru.

Gustav Strniša:

Čuvaje va Minka

Visoka je, suhljata in sloka. Njen obraz je koščen, vendar ne star. Iz očnic ji sijajo velike, lepe oči, temne so, sanjave, obrobljene z dolgimi črnimi trepalnicami. Kadar pogledajo človeka, zasluti v njih nekaj tajinstvenega, nejasnega, kakor bi se zastrmel v noč, ki ji tenčičasti oblaki zastirajo zvezde, ki migotajo kakor biserne ribice v prozorni mreži.

Čuvajnica je ozka in dolga.

In tedaj je Korenka vedela, da je njen mož v nevarnosti. Pričela se je zanj bati.

In potem se je morala boriti. Izkušala je moža pregovoriti, naj opusti pijančevanje, prosila je njegovega prijatelja, ki je moža zapeljeval in pričel zabajati v hišo ter ga vabiti v krčmo, naj ga pusti, da ima ženo in otroke.

Sirota je upala, da bo zmagala. Ni pomislila, da je bil njen sovražnik-alkohol mnogo močnejši. Vztrajala je. Rotila je moža, naj se mu smilijo otroci in naj opusti žganje, ki je pač najhujši strup.

Smejal se ji je in šel v gostilno.

Uboga Micka je obupno jokala. Bila je premagana in strta. Koren je vedno pogosteje izostajal od doma in se naposled popolnoma vdal pijančevanju.

Zemlja je bila Korenovim hvaležna. Še vedno je dobro rodila, ker je bila prejšnje leto skrbno obdelana. Toda tisto leto potem je tudi zemlja opešala. Ker je bilo polje preslabo obdelano, je tudi slabo rodilo.

In potem so se pričeli dolgovi. Koren je pridno hodil po denar k nekemu skopuhu, ki mu je zaračunaval visoke obresti.

V Korenovem gozdu, ki je bil tako lep in poln zdravja, krepkega drevja, se je pa oglasila sekira in zapela svojo mrtvaško pesem.

Koren, tisti mirni, dobri Koren, je postajal vedno bolj divji. Alkohol se mu je vsesal v možgane in kakor blazen je možakar včasih prinorel domov in pričel pretepati ženo in otroke. Če je prišel v kuhinjo, je razbijal posodo ter rentočil in kričal kakor besen.

Še živini ni dal miru. Pijan jo je ponoči napajal in krmil, jo silil, da bi žrla, in jo brcal ter pretepal. In živina, njegov nekdanji ponos, je postala njegova sramota. Krave so oslabele. Kar jih ni prodal, jih je pretepal in jim dajal krmo samo tedaj, kadar se mu je zazdelo. Kmalu se je oglasil v hiši konjač, ki je odpeljal pokopat lisko, nekdaš najlepšo kravo v vasi, ki je zdaj žalostno poginila. Bila jo je samo kost in koža.

Neki večer je Korenka objokana pripovedovala sosedu, da moža že več dni ni domov. Sosed je poklical še nekaj mož in šli so ga iskat. Nikjer ga niso našli. Prebredli so vaški potok in ga preiskali. Vse zaman. Vrnili so se prazni domov.

In tedaj se je nekdo spomnil in šli so Korena iskat tudi po domači hiši.

Kmalu so ga našli na gumnu. Obešen na visok tram je visel tamkaj višnje v obraz in se še mrtev čudno skremženo režal.

Tako je spet alkohol uničil novo žrtev.

Dobro, da ima pridno in vestno ženo. Ponoči lahko brez skrbi popiva. Ona pazi na zadnji nočni in prvi jutrnji vlak. Oblečena v njegovo debelo, ponošeno suknjo, stoji pred čuvajnico z zavahanim ovratnikom in uradno kapo na glavi. Mirno in strumno stoji. Kar kakor mož je, ki čaka, da pridirja vlak.

Temno je še in nihče ne opazi, da je pred stražnico ženski čuvaj.

Tomaž si misli, da se žena žrtvuje zaradi njega.

Ona je pa že zdavnaj pozabila, da ga je kdaj ljubila. Zanj in zase dela, toda le zaradi tretjega, zaradi otroka, ki leži v hišici, za streljaj oddaljeni od čuvajnice, kjer stoji ob cesti Brnov dom.

Otrok je majhen in kebast. Obraz se mu samo smeje. Vedno je vesel in nikoli ne sitnari. Materi se včasih zazdi, da ga je hipoma izgubila, saj je tako tih in miren. Preplašena skoči k zibelki, kjer jo prijazno pozdravijo drobne, smehljajoče se oči njenega edinca.

Tomaž pa samo pije. Pozabil je, da ima ženo. Tudi na sina je pozabil. Vse je utonilo v žganjici. Za tisto pijansko omamnost bi takoj prodal ženo in otroka.

* * *

Spet je večer.

Tomaž dremlje doma. Čuvajnica je prazna. Pjan je prikolovratil iz krčme, rentočil nekaj časa in naposled zaspal.

Minka ga gleda. Obležal je tik zida. Pod njim je zvita zastavica, ki jo mora ona imeti, da pojde k nočnemu vlaku. Na uro pogleda. Čas hiti. Treba bo čez cesto pred čuvajnico, zapreti prečnice in počakati vlaka.

Nekaj časa opazuje moža. Gnusi se ji ta velika, rdeča gmota, ki leži pred njo in globoko hrope.

Potem ga izkuša obrniti, da bi potegnila zastavico izpod njega.

Dedec se ne zmeni.

To jo razburi. Mudi se ji že. Privzdigne ga nekoliko in potegne zastavico izpod njega.

Brna se predrami. Divje skoči kvišku, se bedasto zagleda vanjo in zakriči:

«Prekleta baba! Ali bom imel kdaj pred teboj mir ali nikoli?»

Zaleti se vanjo in jo hoče podreti na tla.

Žena ne vidi pred seboj drugega kakor prihajajoči vlak. V njenih ušesih že ropota železno kolesje in boji se, da bi ne zamudila.

Ker je Brna vedno bolj divji in sili vanjo, ga hoče udariti z laterno po glavi.

Tedaj se spomni, da lahko laterno ubije. Brez nje ne sme k vlaku. Višnjevi, zabuhli obraz pa sili vedno bolj vanjo, smrdljiva sapa ji puhti v nos in usta.

Tedaj se sunkoma iztrga in udari moža z držajem zastavice krepko po glavi, da zakoleba in pade.

Minka skoči iz hiše in hiti proti tirnicam. Že začuje v daljavi znano hropenje in ropotanje vlaka.

V čuvajnici se vrže v možev plašč in urno pokrije kapo. Nato zleti ven, spusti prečnice in se obrne ter obstane z dvignjeno laterno in zastavico v roki. Vlak zdirja naslednji trenutek mimo.

Čuvajka se oddahne. Lahko ji je, kakor bi prav tisti hip zdrevila preko nje črna, ogromna pošast, ki ji je zažugala, da jo bo strla, pa se je vendarle po čudnem naključju rešila iz njenega objema.

Potem sede za nekaj časa na klop pred čuvajnico. Hipoma čuti, kako silno je trudna. Ves dan je delala na njivi, a otrok je čepel na travi in se igral. Zdaj pa spet ta služba in potem še jutrnji vlak, in to dan na dan, noč na noč.

* * *

Tomaž medtem vstane, robanti in kolne. Ve, da je šla žena namesto njega opravljat službo. A kaj mu to mar. Truden je. Zaspati spet hoče. A nji jih mora prej naložiti, saj se je izpozabila in ga udarila njega, moža, gospodarja družine!

Zareži se:

«Jo že imam! K vratom ležem! Tu me mora zbuditi, ko bo odprla vrata v sobo.»

Že se uleže in takoj zahrope.

Minka se vrne. Počasi in tiho hoče odpreti duri, da bi je mož ne slišal. Ne more jih odriiniti. Zato jih krepko potisne.

Brna začuti, da ga vrata pritiskajo. Že se požene kvišku in pograbi ženo:

«Čakaj! Zdaj mi ne uideš! Naložim ti jih, da boš kar obležala pod njimi!»

Ona je mirna. Pozabila je na vse skrbi in težave. Doma je, doma, kjer počiva v zibelki njen sladki otrok, za katerega dela in za katerega se žrtvuje ter se bo žrtvovala do konca.

Čuvaj tolče ženo, jo davi, stiska in suje, da sirota komaj lovi sapo. Boli jo, vendarle ne zavpije. Boji se, da bi ne zbudila svojega otroka, ki je komaj spet zaspal.

Brna jo spet stisne za vrat. Obraz ji močno zardi. Dvigne desnico in udari po njegovi roki. On se prestraši, da bi je res ne zadavil. Tega pa ne mara, zaradi otroka hoče živeti!

Tomaž jo izpusti. Sam se je že utrudil. Zaleti se in pade na tla, kjer kmalu zaspi.

Minka se zvleče kakor stepena žival po vseh štirih v kuhinjo. Kuhinja je majhna in nizka, poleg štedilnika stoji ozka miza, a pod njo lončena skleda z vodo. Čuvajka se pridrsa do nje, pomoči vanjo roke in svoj razboleli obraz, potem vzame brisačo in si jame obkladati podplutbe.

Peče jo. Šele zdaj čuti, da je zelo pretepena. Pridno moči obkladek na rane. Ko čuti, da ji je odleglo, odide po prstih v sobo.

Ozre se na uro:

«Čez deset minut bo pol dveh. O poli štirih pride jutrnji vlak. Za dve uri se uležem. Potem moram vstati! Moram! Moram!»

S stisnjenimi usti šepeta te besede in si ukaže, kajti boji se, da bi enkrat ne zamudila in bi je ne premagala utrujenost.

Še k zibelki pristopi, kjer spi njen otrok. Potem leže poleg njega in ugasi luč.

Ko se čez dve uri prebudi, je še bolj trudna kakor prej. Vendar skoči takoj kvišku, prižge laterno in vzame zastavico.

Ko stoji pred čuvajnico in čaka na vlak, se spomni, da se je spet eno noč borila s spanjem, trudnostjo in tudi z možem, a je vendarle odšla kot zmagovalka.

Potem ji mahoma pride druga misel. Trpela je, prenašala in zmagovala. Toda kako dolgo bo še mogla. Vsak dan čuti, da ji pojemajo moči. Tako ne pojde dalje. Tudi jo mož preveč pretepa, zgodi se lahko, da jo ubije. Kaj bo potem z njenim otrokom?

Strese se.

V daljavi zažare luči vlaka.

Minka stoji nepremično z dvignjeno zastavico in laterno. Vlak odhiti mimo. Nji vendar ni odleglo. Strah jo je, zaradi otroka se boji za svoje življenje.

Da se ni že prej spomnila! Saj je vedno slabša. Le krepka volja jo drži pokonci, sicer bi kar padla in obležala.

Ne! Danes je konec njene službe in njenega suženjstva. Mora biti konec! Drugam hoče, v drugo življenje!

Ko pride domov, je njen sklep storjen. Svoje in otrokove stvari pobere in naredi velik zavoj. Dete skrbno povije in nasiti ter odide skozi vrata.

Veselo zadiha svobodni zrak. Ko dospe vrh klanca, jo pozdravi jutrnja zarja.

In zazdi se ji, da je vsa prerojena, vsa drugačna. Njena moč je podesetorjena, njena volja postoterjena!

Ko pa hoče zaviti po klanecu navzdol, obstane in ne more naprej. Težka misel jo presune in te misli se prestraši:

«Otroku si vzela očeta! Ob službo bo! Izgubi se popolnoma in pogine kakor pes v kakšni grapi!»

In tedaj izgine vse ono veliko in lepo. Kakor izgubljena hči zatava nazaj proti hišici.

Ko vstopi, čepi Tomaž na tleh, preklinja krčmarja in ji takoj ukaže, naj mu skuha lonec črne kave.

Minka položi dete v zibelko in molče odide v kuhinjo. Zazdi se ji, da so se iz noči razpredle sive, verigaste vrvi, ki jo priklepajo, jo davijo in ji vežejo roke in noge.

Rada bi si pomagala, pa si ne more.

Ponižna kakor grešnica prinese možu kavo in ga milo pogleda s solznimi očmi.

Ina Slokanova:

Prvi honorar

Dijaška zgodba.

Elko je bil študent — osmošolec. Tam nekje od dolenske strani doma. Domači so ga klicali za Miho. Ampak to je bilo doma in on je bil takrat še paglavček, ki je pasel svinje na travniku za vasjo. Sedaj pa je bil študent, študent v popolnoma pravem pomenu besede, z vsemi dobrimi in slabimi študentovskimi lastnostmi.

Bil je visok, postaven fant, z vihrajočo frizuro a la France Prešeren in pesniško zavezano petljo pod vratom. Kajti Elko je bil tudi pesnik, — kateri študent pa ni? Mnogo je pisal, vendar je bil kakor večina pesnikov v današnjih kritičnih časih — nepriznan.

Seveda, nepriznan je bil le pri uredniških kritikastrih. Ti nikakor niso hoteli imeti umevanja za njegove visokoleteče pesniške in pisateljske izlive. Največ, kar so napravili z njegovim rokopisom, je bilo, da so ga z veliko vnemo in naglico potlačili v nenasitno žrelo papirnatega zmaja — v koš. Ampak zato je bil Elkov pesniški talent bolj priznan na drugi strani. Nežni spol, zlasti njegove sošolke, so bile zelo navdušene za njegove pesniške in pisateljske umotvore. Kar tekmovala so med seboj, katera bo govorila z njim ali se mu čim ljubezniveje nasmejala. Saj je znal Elko vse tako ganljivo opisati v svojih »Hrepenenjih« in »Luninih večerih«, da so jim solze kar same od sebe prišle v oči.

Svoje sestavke je vedno podpisoval s psevdonimom, imenom njegove vsakokratne izvoljenke. Če je ljubil Ireno se je podpisal »Irenin«, če je pa medtem dal prednost Mileni, se je prekrstil v »Milenin« itd.

Poleg svojega vzvišenega pesniškega poslanstva se je pa udeleževal tudi v dijaških organizacijah. Pri skavtih je bil stegovodja, pri pevskem društvu prvi tenor, bil je urednik in izdajatelj, včasih tudi edini sotrudnik dijaškega lista, in ker je bil najstanovitnejši abstinents (pil je samo, če je imel denar, na kredo nikoli), so ga nameravali imenovati za predsednika abstinentnega krožka, za katerega ustanovitev so bile priprave v polnem teku — samo abstinentov jim je še primanjkovalo.

Končno pa je bila tudi ta zadnja ovira odstranjena. Iz nižjih razredov so dobili nekaj dijakov in tako je bil določen slovesni ustanovni občni zbor za prihodnjo nedeljo v šolski dvorani vpričo profesorskega zbora.

Elko, bodoči predsednik, je sestavil slavnostni govor, poln vznesenih besed o svetem pomenu in namenu abstinence. Zelo skrbno je sestavil ta govor, hotel se je posebno postaviti in doseči, da njegov talent ne bodo občudovali samo sošolci in sošolke, ampak tudi profesorji.

Potekali so zadnji dnevi: ponedeljek, torek, sredo. Elko se je učil in pripravljaj. Za denar, ki mu ga je bil poslal oče za stanarino, si je kupil širokokrajen klobuk, da bo bolj imponiral.

Četrtek, petek, sobota. Elko je mislil le še na nedeljo in na govor. Pozabil je celo na ljubavna pisma, ki mu jih je vsak dan v odmoru ob desetih s pomembnim nasmeškom izročil šolski sluga.

V soboto med odmorom je ostal v sobi in se učil. In kar jezen je bil, ko ga je prišel klicat sošolec, da ima sluga pismo zanj. Šele ko ga je poklical vdruči, je prav nerad šel. V prepričanju, da bo dobil ljubavno pismo, je med potjo premišljeval, ali mu je pisala Irena, Milena, Tinka, Minka ali bogve katera. Ali glej! Namesto drobnega vonjajočega pisemca je čakalo Elka modro pismo trgovskega formata z imenom znanega dnevnika na ovitku. Ko je pismo odprl, kar svojim očem ni mogel verjeti. Saj je v njem stalo črno na belem, da so priobčili njegov feljton, na katerega je bil že popolnoma pozabil, in naj se torej oglasi v upravi zaradi honorarja.

Honorar, prvi honorar, heureka! Elko je kar na mah pozabil na govor in na nedeljo. Kaj bi se preveč ubijal s tem sedaj, ko je priznan, javno priznan. Veseli naj bodo, da sploh hoče govoriti.

Kakor z bojno trofejo je pridirjal v razred z odprtim pismom in ga prebral sošolcem, triumfalno, s patosom Cezarja — zmagovalca. In ker je znano, da je v sreči in bogastvu prijateljstvo doma, se je tudi okoli Elka zbrala naenkrat kopa nerazdružljivih prijateljev, ki so ga tudi pozneje, ko je šel po honorar, zvesto spremljali.

Ko je imel končno izplačani honorar v žepu, so mu tovariši prijateljsko svetovali, da je tako važen dogodek vreden, da se tudi proslavi in primerno zalije. Elko je bil takoj njihovih misli, in tako so zavili k prijazni krčmarici Metki.

V kisli kapljici sladke krčmarice je kmalu utonila še zadnja Elkova misel na govor in na njegovo bodoče vzvišeno imenovanje. Pa kaj, saj jutri je jutri, danes je pa vendar danes, in Elko ima denar, s svojim talentom prislужen denar.

«Eksali» so, da se je kar kadilo. Liter za litrom se je vrstil med navdušenimi napitnicami. Dijaki so bili vsi iz sebe, kar kosali so se, kdo bo več izpil (treba je bilo pač izkoristiti priliko, ki se tako redko nudi), in še slučajne prijatelje in znance, ki so jih spoznali njihovi že precej vinjeni pogledi, so povabili, da so pili na Elkovo zdravje in seveda na njegov račun.

Kakor bi trenil, se je preselil Elkov honorar v zajetno krčmaričino listnico. In ko je žalostno konstatiral, da so žepi prazni, tovariši pa še vedno žejni, je Metka, kakor da je ugenila njegovo zadrego, s prizanesljivim nasmeškom poiskala kredo.

Pili so pozno v noč, in ko so odhajali, se jim nikakor ni zdelo, da bi šli «že» domov. Toda Elkovi žepi so bili prazni. Ko so to ugotovili kot nesporno dejstvo, so začeli brskati po svojih. In

denar je bil kmalu tu, saj so bili šele prvi dnevi meseca. Tone je dal pet kovačev, ki mu jih je dala gospa Alma za instrukcije njenega sinčka, France trideset dinarjev, s katerimi je hotel plačati zasebno francosko uro, Tine štiri kovače itd.

Šli so od lokala do lokala in krokali prav po vzorcu slavnoznanih dunajskih študentov. Jutrnja megla jih je še zatekla na cesti, ko so omo- teni od sladke ginjenosti taval domov.

Elko se je doma kar oblečen zleknil na posteljo in spal kakor ubit. Imenitne sanje je sanjal. Sedel je na visokem prestolu sredi cvetoče trate in tovariši so stali okoli njega. Oblečene v vilinske tenčice so priplavale njegove znanke Irena, Milena, Tini, Fini, Zini. Prinesle so mu lavorov venec in ga proslavljale — pesnika. Toda naenkrat so se razbegnile, in namesto njih so se prikazali maki obrazi profesorjev. Osoren glas je zaklical: No, kaj pa zopet to pomeni? In nevidna roka mu je izpodmeknila prestol, da je padel s svojega vzvišenega mesta in začutil na čelu pekočo bolečino.

Prebudil se je. Na tleh. Nad seboj pa je uzrl začuden in jezni obraz gospodinje, ki je še enkrat vprašala:

— Gospod Elko, kaj pa vendar to pomeni...? No, kaj takega pa še ne, je zamrmrala, osem je proč! je pristavila in zaloputnila vrata za seboj.

Elku je hitro prešla zaspanost. Šola, govor, profesorji — je bila sedaj njegova prva misel. Osem je proč. Ob devetih mora biti tam in otvoriti sejo. Opotekaje se je vstal. Preoblekel se je, umil in zamenjal petljo za vratom s še širšo. V grlu ga je tiščalo, pred očmi se mu je meglilo, pa kaj zato, to že preide. Poiskal je koncept svojega govora, se pokril s širokokrajnim klobukom in odvihral skozi vrata. Med potjo se je ozrl na mizo v kuhinji. Bila je prazna. Gospodinja je morala biti zelo jezna, niti zajtrka mu ni pripravila.

V šoli so bili že vsi zbrani. Spredaj so sedeli profesorji. Že od daleč je uzrl njih resne, svečane obraze. Nekaj mest zadaj je bilo praznih. Večina spremljevalcev na njegovi včerajšnji odiseadi je manjkala. Kar jih je pa prišlo, so se sumljivo naslanjali na klop.

Elko je trdo stopil na kateder, pozdravil navzočne in z uradnim glasom otvoril zborovanje.

In začel je...

— Spoštovani profesorski zbor, drage sošolke in sošolci! Khm, khm! Kakor vam je znano, smo sklenili, da po vzorcu drugih šol ustanovimo tudi mi abstinenčni krožek...

Profesorji so ga resno poslušali. Tovariši pa, ki so vedeli za njegovo včerajšnjo krokarijo, so se poredno muzali. Ni se zmenil zanje. Strmo je gledal tja nekam v zid in nadaljeval:

— Vprašanje abstinence je v današnjih časih eno najbolj aktualnih. Zlasti za nas mlade, ki smo bodočnost naroda...

Profesorji so pritrjevalno kimali. Njemu pa je v želodcu kot v protest čudno zagrrgalo. Čutil je,

kako ga je oblila rdečica. Z vsem naporom svojih sil se je brzdal in nadaljeval govor.

In v vznesenih besedah jim je orisal njih sveto nalogo. Svaril jih je, naj ne podpirajo s svojim denarjem brezdušnih krčmarjev, če so žejni, naj si rajši kupijo mleka.

— Kakor ti! je polglasno vzkliknil drzen sošolec.

Elko je pogledal okoli. Čudne megle so mu čedalje bolj zastirale oči. V želodcu mu je bilo strašno slabo. Obupno se je trudil, da bi nadaljeval govor.

Orisal je vso gnusobo pijančevanja in strašni konec pijanca. Toda želodec je vedno bolj protestiral, kakor da razume besede svojega gospodarja. Elko je samo še želel, da bi končal, skoro končal. Še dve strani govora je imel, kar izpustil jih bo, saj ne bodo opazili.

— Dragi sošolci in sošolke! Ne prekršite nikdar v ničemer svete naloge, ki ste si jo prostovoljno danes nadeli. Ne dajte se zapeljati alkoholu in če bi vas vabil še tako zapeljivo. Bodi-te nezmag-

ljivi vitezi — abstinen-ce, vneto se borite za našo stvar in zakličite z menoj (tu je visoko dvignil glas):

— Živela absti..., pa želodcu je bilo preveč. Takega licemerstva od svojega gospodarja ni mogel prenesti. Elku se je zavrtilo v glavi, tla pod nogami so se mu zamajala — omahnil je.

Strašni «memento» je izpregovoril in končal govor popolnoma drugače, kakor je hotel Elko.

Skozi meglo je še videl vprašujoče preplašene obraze profesorjev in slišal zaničljive opazke, ko so izvedeli vzrok. Slišal je škodoželjni smeh tovarišev, ki so mu bili včeraj tako zvesti prijatelji in spremljevalci, — potem pa je izginilo vse.

Prvo, kar je izvedel drugi dan, je bilo, da so ga slovesno odvezali njegove «svete naloge» in ga sploh črtali iz abstinenčnega krožka, kar ga pa tudi ni nič iznenadilo, saj drugega itak ni mogel pričakovati. Toda kljub temu, da je izgubil vsako nado na to dostojanstvo in je od takrat prejel še marsikak honorar, je od tistega dne postal in ostal res najpopolnejši abstinent.

Milica Stupanova:

Treznostna vzgoja

Pred nekaj meseci je bil v nekem časopisu kratek, a pretresljiv dopis iz nekega malega mesta, ki je naznanjal, da sta neko nedeljo dva zakonca vodila svojega petletnega sina ves čas s seboj iz gostilne v gostilno in ga napajala z vinom tako, da otrok zvečer ni mogel niti več hoditi, ker je bil že čisto pijan. Ogorčeni gledalci so prijavili dogodek orožnikom.

Kdor je prečital to vest, je nehotе bridko zavzdihnil v spoznanju, kako počasi napreduje med našim narodom treznostna misel, kako obupne razmere vladajo ponekod še vedno. Na to stran je do sedaj še največ storila šola, ki se je oprijela boja proti alkoholu z vsemi silami in odkrila deci vso praznoverje o alkoholu. Ako sliši deca doma, da se po alkoholu človek redi in rase, jo pouči šola, da nima alkohol prav nobene hranilne vrednosti, da je v enem litru piva komaj toliko redilnih snovi kakor v majhni žlici moke in da vsebujejo vse druge opojne pijače še manj hranilnih snovi in še več alkohola in da so torej še nevarnejše za človeško telo. Prav posebno na višji stopnji primerjajo otroci v šoli že sami hranilno vrednost posameznih živil in potem že tudi sami spoznavajo resnico o alkoholu.

Ako je slišala deca doma, da alkohol greje, izve šele v šoli pravo resnico o hipnem učinku alkohola. Občutek toplote, ki ga dobimo, če zaužijemo opojno pijačo, nastane vsled tega, ker telo silno naglo vsesa alkohol. Alkohol zgori v telesu zelo hitro kakor slama in zato ima človek izprva res občutek prijetne toplote. Kmalu pa ta občutek izgine in človeka zebe še bolj ko prej. Doma čuje deca še vse prepogosto napačno mnenje, da postane človek po alkoholu močan. V šoli se pa

predočuje deci z živimi zgledi, da vsi močni ljudje ne pijejo alkoholnih pijač, da se jih sportniki ogibljejo kakor strupa. V šoli spoznajo otroci tudi porazni učinek alkohola na telo, prav posebno na prebavila, srce in živčevje, kar jim nazorno prikazujejo slike in povedo statistične tabele. Šola dopove otroku jasno za vselej, kako zelo ovira alkohol njegov telesni in duševni razvoj, kako vodi v šoli do nagle utrujenosti, nepazljivosti in lenobe in povzroča prerano nervoznost, kako zelo slabi deci telesne sile in tako povečuje nagnjenja k raznim boleznim, a podaljšuje tudi dobo zdravljenja v primerih bolezni.

Treba pa je, da se tudi dom loti z vsemi močmi boja proti alkoholu. Tudi dom se mora zavedati, da je treznostna vzgoja prevažen del celotnega vzgojnega dela, da bomo le tedaj vzgojili deco v zdrave in krepke ljudi močne volje in ponosnega duha, če jo obvarujemo pred alkoholom in ji vcepimo strah in stud pred vsemi alkoholnimi pijačami, tako da bo izgubil tudi v njenem poznejšem življenju alkohol popolnoma svojo veljavo. To se bo najlaže doseglo, če bodo starši otroku prednjačili z dobrim zgledom. Mnogim bo to sicer težko, kajti alkohola so navajeni od mladih nog. V svojih mladih dneh so čuli povsod samo slavospeve alkohola doma in celo v šoli, saj so vsebovale n. pr. prejšnje čitanke še pesmi, ki so poveličevale vino kot božji dar, kot največjo slast življenja itd. Vsa ta njihova napačna vzgoja jim brani, da bi zavzeli proti alkoholu pravilno stališče, tudi če jim je znanost že neštokrat dokazala, da je alkohol strup za vsakogar, prav posebno seveda še za deco.

Otrok, ki ni videl očeta še nikdar pijanega, ki ve, kako zelo se mati ogiblje alkoholnih pijač, ki dorašča v okolici, v kateri se smatra alkohol za največjega škodljivca posameznika in človeštva sploh, se bo tudi sam skrbno ogibal alkohola in odločno odklanjal vse opojne pijače. Včasih pa tudi pokvarijo vso treznostno vzgojo staršev tuji ljudje, zato naj gledajo starši na to, da ne bodo prišli njih otroci nikoli v družbo pijancev, kjer bodo videli in slišali samo slabe in nedostojne reči. Iz ljubezni do svoje dece se morajo starši vsaj toliko premagati, da ne bodo pili vpričo svojih otrok. Alkohol naj zavržejo tudi ob vseh slovesnih prilikah, da ne bodo otroci mislili, da brez opojnih

pijač ni mogoče doseči veselega, prazničnega razpoloženja. Če so odrasli sami med seboj, si končno še lahko dovole opojne pijače, če mislijo, da ne morejo izhajati brez njih, nikoli pa tega ne smejo storiti v pričo dece, kajti kakor povsod je tudi pri treznostni vzgoji najboljša vzgojno sredstvo zgled. Treznostno vprašanje bi bilo na mah rešeno, ko bi se starši in vsi vzgojitelji sploh odločno odpovedali alkoholnim pijačam.

Pot do popolne zdržnosti je za odraslega, ki se ni že od rane mladosti skrbno ogibal alkohola, zelo huda in težavna, kajti za to je treba veliko mero samozatajevanja in brzdanja, potrebna je čvrsta in močna volja. Brezpogojno pa morajo starši paziti na to, da ne bo ozračje njih lastnega doma prepojeno z alkoholom. Otroku ne smejo nikoli kupovati sladkorčkov, napolnjenih z raznimi likerji in sladkimi vinskimi vrstami, kajti tudi v teh je že precej alkohola, pa tudi se otrok s takimi sladkarijami najlaže navadi na alkohol. Nikoli naj tudi ne dopuste, da bi otrok pokušal očetovo vino, pivo ali celo žganje. Otroku naj tudi ne dobi alkohola v raznih jedilih in pijačah, n. pr. v punču, vinski omaki, čaju z rumom itd. Še danes se žal dobe kmečke matere, ki prodajo vse mleko oziroma ga nečejo kupiti, ako ga nimajo pri hiši, deci pa nudijo namesto mleka čaj s slivovko ali tropinovcem.

Ako bi radi starši svojo deco dosledno varovali pred alkoholom, sami zase pa nimajo dovolj moči, da bi se mu čisto uprli, naj odkritosrčno pojasnijo svojim otrokom vzrok, zakaj na to stran z dobrim zgledom ne prednjačijo. Naj jim odkrito povedo, da je današnji odrasli rod doraščal v dobi, ko se še ni tako natanko vedelo o vseh škodljivih in goljufivih učinkih alkohola na telo in dušo človekovo, ko so še vsi proslavljali zlato vinsko kapljico kot največjo dobrotnico človeštva. Povedo naj jim, da bi se marsikateri odrasli, ki ve resnico o alkoholu in ki je morda že na samem sebi spoznal razdiralno moč alkohola, rad otresel te svoje odvisnosti od opojnih pijač, da pa mu je to nemogoče, kajti vsakdo dela tudi pozneje vedno le to, česar se je naučil v mladih dneh. Pri takih je škoda za ves trud, kajti nikoli ne bodo imeli dovolj moči, da bi se pridružili pobornikom treznostne misli. Potrebno je samo, da ne trosijo dalje napačnih domnevanj o alkoholu in ne zavajajo še drugih v suženjstvo alkohola, če se ga že sami ne morejo otresti. Ker je težko, skoraj nemogoče izpreobračati stare pijance, mora začeti mladina sama pri sebi. Današnja mladina naj ne gleda nazaj, na sedanje in prejšnje rodove, ki so prepojeni z alkoholom in raznovrstnimi boleznimi, pogumno naj koraka naprej in gleda v svetlo bodočnost, da bo zrasel iz nje zmožen, trden in odločen rod.

Milica Stupanova:

Socialna samovzgoja

(Konec.)

Zato mora vzgojiti že dom človeka tako, da se bo zavedal, da mora posameznik doprinesati pogosto tudi žrtve za skupnost. Če pa hočemo vzgojiti deco tako, je treba, da vlada v domu res prava socialna miselnost, da sta oče in mati prežeta odgovornosti proti sebi in človeški družbi. Kjer tega ni, kjer mislijo starši in sploh vsi odrasli člani družine vedno samo na svoje človeške pravice, ne pa tudi na dolžnosti, ki jih imajo do soljudi, tam ni nič čudnega, ako se tudi otroci le iztežka usmere v pravilni tok življenja, če se nikoli ne morejo vživeti v duševnost svojega sočloveka, če ne morejo nikoli in nikjer harmonično so-

delovati z drugimi ljudmi in če zato tudi nimajo uspehov v življenju. Taki ljudje so vedno v nekakem bojnem razpoloženju proti drugim ljudem, povsod napravljajo zdražbe, sejejo prepir in sovraštvo na vse strani. Ker poznajo taki ljudje le samega sebe in sploh niso zmožni, da bi koga drugega iskreno in nesebično ljubili, tudi nje nihče ne ljubi in niso nikjer dobrodošli.

Zlasti je dolžnost matere, da razvije v otroku že v njegovi najnežnejši dobi smisel za skupnost. Mati je prva in naravna vzgojiteljica socialnega čuvstvovanja, zato je njena prva in najvažnejša naloga, da vzgoji otroka tako, da bo videl že v materi sočloveka, za katerega se je treba tudi nekoliko zanimati, ne pa da se pričakuje od njega samo dobiček in korist. Tak otrok ne bo pozneje nikoli samo človek, ampak bo vedno tudi sočlovek. Ker pa je otrok za mater navadno v središču zanimanja, se le prepogosto zgodi, da mati svojega otroka preveč razvadi. Tak otrok potem sploh ne more napraviti nobenega koraka več samostojno, se zanaša samo na mater in zahteva vse od nje, ne da bi kdaj pomislil tudi na njo samo in na njeno blaginjo. Kakor za mater, tako nimajo potem taki otroci tudi nič smisla za očeta in za druge člane družine, še manj pa za vso ostalo človeško družbo. To so potem ljudje, ki niso socialno vzgojeni, ki niso pripravljeni za sožitje z drugimi ljudmi.

Ako pa hoče odrasli človek prednjačiti otroku v socialnem mišljenju, ako hočejo starši privzgojiti svoji deci socialni čut, je treba, da ga imajo sami vsaj toliko, kolikor je potrebno za razumevanje drugih ljudi in za sodelovanje z drugimi. Kjer pa domača in šolska vzgoja ni mogla usmeriti človekove duševnosti v pravi socialni tir, je treba, da tak človek sam popravi tisto, kar sta zamudila dom in šola, in začne s socialno samovzgojo, ki je težavna, a ne brezupna. Naučiti se je treba vživljati v svojega sočloveka, razumeti v vseh prilikah tudi njegovo stališče, neglede na to, ali nam je ugodno ali ne, prisluškovati tudi utripu srca drugega, poslušati z njegovimi ušesi, gledati z njegovimi očmi. Treba se je malo poglobiti v svojo duševnost, pojasniti samemu sebi vse tisto, kar živi nezavestno v nas samih. Pri tem bomo odkrili toliko samoljubja, toliko nesocialnih nagnjenj, da bomo šele tedaj uvideli, kako potrebna je socialna samovzgoja, posebno še, ker pogreški in nesocialna nagnjenja človeka niso samo njegova osebna zadeva, ampak tudi zadeva celotne človeške družbe.

Kot zunanji vidni izraz socialnega čuvstvovanja služita v vsakdanjem življenju vljudnost in obzirnost, in zato bi si moral teh dveh lastnosti privzgojiti vsakdo čimveč, saj sta to edini poti do znosnega medsebojnega življenja. Samo neprestano obnavljajoča se obzirnost in vedna, neumorna vljudnost omogočata veliko in težko nalogo, živeti dan za dnevom v socialni skupnosti z drugimi ljudmi brez večnega trenja, obregovanja in prepiranja. Kdor ponese vljudnost in obzirnost do vsakogar kot doto s seboj v življenje, temu bo življenjska pot veliko lažja in bolj ugajena.

Vljuden in obziren pa mora biti človek v vsakem položaju, vedno in do vsakogar, do višjih in nižjih, do otrok in odraslih. Mnogo je n. pr. mater, ki ne vedo, da morajo tudi same ravnati s svojimi otroki vljudno in spoštljivo in biti z njimi vedno nežne in obzirne, ako hočejo, da bodo tudi otroci prav taki do njih. Nič ni lepšega videti kakor mater in očeta, ki sta s svojim otrokom prav tako vljudna kakor s tujo osebo, kateri hočeta izkazati spoštovanje in pozornost. To se pa le redko zgodi, saj so navadno ljudje proti tistim, ki jih najbolj ljubijo, čisto brezbržni in brez-

obzirni, vljudni pa le do tujcev. Pogosto obklada mati za čisto malenkostne in brezpomembne pogoje svojega otroka z najgršimi psovskami, pozablja pri tem na vsa pravila vljudnosti in na vse svoje dostojanstvo, malo nato pa si s težavo uglaadi jeze izpačeni obraz, da sprejme s primerno vljudnostjo obisk tuje osebe.

Že otroku je treba vcepiti zavest, da smo vsi skupaj trpini, da tudi najsrečnejšemu ni prihranjeno trpljenje in smrt, da bodi zato človek vljuden do vsakogar, obziren v vsakem položaju. To je še posebno važno v današnjem času, ki brez dvoma vljudnosti ni posebno naklonjen. Vedno manj je harmoničnih in uravnovešenih ljudi, zato se število tistih, ki sploh ne razumejo, da je vljudnost krepost in vrednota, vedno večja. Za vljudnost je potreben mir, hladnokrvnost, skladnost, pa tudi čas, torej same take stvari, ki so danes tako redke. Otroku pa moramo privzgojiti vljudnost že zato, da mu ugradimo poznejšo življenjsko pot, pa tudi, da bo nekoč lepše in prijetnejše življenje. Ako so ljudje sedaj še vedno od zgoraj navzdol proti tistim, ki so od njih odvisni ali pa so nekaj manj, milostni in vzvišeni, medtem ko so od spodaj navzgor proti tistim, ki so nekaj več, zelo ponižni, vdani in pokorni, naj v bodočnosti vse to nadomesti prava srčna vljudnost, zunanji izraz demokratičnega, socialno čutečega človeka.

Ante Novak:

Vzroki neuspehov na naših srednjih šolah

Po svetovni vojni je na srednjih šolah mnogo več neuspehov kot kdaj prej. Krivdo teh neuspehov pripisujejo svetovni vojni in njenim posledicam, sportu in delu v najrazličnejših društvih in organizacijah.

Brezdvomno je res, da sport in delo v društvih ne pustijo dijaku toliko časa, da bi se lahko (z isto energijo kakor v sportu) bavil tudi s študijem.

Toda mnogo je učencev, ki niso ne sportniki niti delavci v mladinskih društvih — ki so pametni dečki — pa končajo tudi s porazom. In na drugi strani: koliko je dobrih sportnikov in odličnih delavcev v raznih društvih, ki so v šoli izvrstni učenci.

Vzrokov neuspehom je treba iskati drugod.

In vzrok je tu, globok in silen:

Povojna mladina je šla s časom in prehitela šolo.

Šola je danes še zmerom takšna, kakršna je bila pred vojno (in v nekaterih ozirih še slabša — po svojem dejanskem stanju namreč. V praksi je ostala ista, v teoriji pa je postala realno neizvedljiva).

Časi so se izpremenili, vrednote so se prevrednotile. Za mladino velja samo še to, kar je z življenjem tesno spojeno in za življenje potrebno. Tega šola ne daje — za vse drugo pa se mladina ne zanima. Če bi poučevali strojepisje, politiko, gospodarstvo, umetnost (celo umetnost — in to v veliki meri) in drugo — tako kakor to srečujemo v življenju dan za dnem — bi bil uspeh čisto drugačen. V šolah pa se še tisto, kar mladina itak že smatra za zastarelo in nepotrebno, podaja na način, ki nam snov prikaže vse prej ko zanimivo...

Saj je res, da so tudi prejšnje generacije menile, da so šolski predmeti suhoparni in njih podajanje še suhoparnejše. Imeli pa so eno: čut dolžnosti do šole, ki ga današnja mladina v tej obliki ne pozna več.

Mi se čutimo sicer dolžni skrbeti za izobrazbo in razvoj duha in telesa ter za srčno kulturo, ne čutimo pa nikake dolžnosti do učenja neživljenjskih šolskih predmetov, mrtvih letnic, formul in pravil.

In k temu razlogoma se pridružuje še tretji, ki je morda za mladino najhujši. Ves šolski sistem je izgrajen tako, da se mladina upira. Za njo ta šola ni šola, ampak kaznilnica in mučilnica.

Mladina je izgubila vse zaupanje do svojih vzgojiteljev. Njih avtoritativnega postopanja pa že zdavnaj ne priznava več!

Mladina je postala kritična in hoče o vsaki stvari svobodno presojudati.

To tej mladini hudo očitajo. Toda kako naj mladina še veruje in zaupa v ljudi, ki so zavozili svet v to stisko. Zda čakajo, da bo mladina izlekla svet iz stiske, in jo hočejo za to vzgojiti. Toda kako naj se uče graditi ljudje, ki so vse življenje samo rušili.

In to vse vpliva na šolo. Zato mladina nima za šolo in za to, kar se v njej uči, nikakega interesa. Odtod neuspehi.

Šola pa mladina mora obiskovati, ker je to edina pot navzgor in v poklic!

Česar mladina ne dobi v šolah — življenjskega utripa in za življenje potrebnega znanja in sposobnosti — pač išče drugod.

In išče obupno!...

M L A D I N S K A POSVETOVALNICA

Draga prijateljica! Dragi prijatelj!

Kakor vidiš, se danes z novo rubriko obračamo nate. Z «mladinsko posvetovalnico».

Vsak list stremi za tem, da svojim čitateljem čimveč nudi. Zato smo uvedli tudi novo rubriko «Mladinsko posvetovalnico».

In kaj Vam hočemo nuditi v tej rubriki?

Nekaj svetov Vam hočemo dati za vsakdanje življenje in Vaše brige in težave hočemo olajšati.

Kajne, da je v življenju vsakega mladega človeka nešteto stvari, v katerih ne moremo vprašati za svet ne očeta ne matere ne učitelja ne prijatelja? Bodisi zato ne, ker nas je sram vprašati jih, ali pa tudi zato ne, ker nimamo dovolj zaupanja do njih, ki nam često tudi svetovati ne morejo.

Zato, prijatelji, kadarkoli Vam stopi kaj na pot, kar bi radi razrešili, vedeli, v čemer bi potrebovali sveta, se zatecite k svoji posvetovalnici.

Napišite lepo pismo, priložite znamko za odgovor in posvetovalnica (Vaša posvetovalnica!) Vam odgovori. Odgovore, ki bodo pomembni za vso mladino, tudi priobčimo.

Sedaj pa, prijateljice in prijatelji, ne belite si več glave, pišite nam!

Pozdravljeni!

Prijatelj!

Šola je za nami in solnce se nam prijazno smehlja. Utrujeni smo po šolskem letu (če ne po delu, pa vsaj po skrbeh) in čas je, da se izpočijemo.

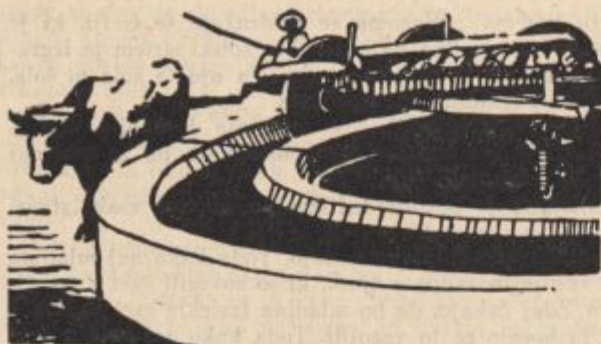
Meni pa bi bilo žal, če bi počitnic dobro ne izrabili.

Solnce se nam smehlja in nas vabi.

Oprtaj nahrbtnik in pojdi — oglej si domovino! Pojdi peš, s kolesom, čolnom, z vlakom ali kakorkoli že. Samo ne ostani doma.

Naj Ti svetujem, kam naj greš? Ah ne, saj tega ni treba. Saj si si na skrivnem gotovo že napravil načrt... Sedajle vstani in pojdi, izvedi svoj načrt. Sramoval bi se prijatelja, ki le načrte dela...

Pa saj Te poznam, le pojdi!

„Mlin za kavo“,

ki pa ne melje pražene kave, temveč odstranjuje jedro iz kavine črešnje. Taki mlini se uporabljajo včasih še tam, kjer se skrbno predelavajo dragocene visoke rastline.

Da se nabavijo najdragocenejše visoke rastline za kavo Hag brez kofeina, ni noben trud prevelik.

Kava Hag se pred praženjem ponovno preseje in v modernih strojih opere, nato se ji odvzame kofein po patentiranem postopku.

Kofein ni z aromo in okusom kave v nikaki zvezi, utegne pa zaradi svojega razdražljivega delovanja na srce, živce in ledvice škodovati mnogim ljudem.

Okusnejše kave od kofeina proste kave Hag ni moči dobiti. Kava Hag je za vsakogar zajamčeno neškodljiva. Dajete jo lahko brez pomisleka tudi otrokom. Prepričajte se sami! Kava Hag se dobiva v vseh boljših trgovinah, servira se pa tudi v hotelih in kavarnah.

Kje se bova srečala? Na Triglavu? V Martinščici? Na Bledu ali v Bohinju? Ali morda celo s čolni — na Donavi nekje? Ali na kolesih v Savinski dolini? Na splavih na Dravi? Na Pohorju ali na Mozirskih planinah? Ali na Velebitu?

Srečala se bova! Vem! In spoznala se bova! Po očeh se bova spoznala. In segla si bova v roke, kjerkoli žel! Sedaj pa na pot!

Vodovja in gore in ceste — vse Te čaka!

Zdravstvuj do svidenja!

Ena skrb manj! V teh težkih časih, ko vsaka para zaleže, so se popravila čevljev precej pocenila zaradi gumastih podplatov Palma-Okma. Ti novi podplati so dva- do trikrat tako trpežni kakor najboljše usnje, so prav posebno prožni in delajo hojo prijetno in mirno. Zahtevajte pri svojem čevljarju gumaste podplate Palma-Okma, pa boste gotovo zadovoljni.

Za negovanje obraza

potrebujete na vsak način

ISLA SCHLAMM
naravni radioaktivni mulj (glen) iz kopališča v Ischlu za obkladke na obrazu. Odpravlja gube in pomlaja uvelo kožo. Preprosta uporaba po navodilu, ki je priloženo vsakemu ovitku. Dobiva se v vseh trgovinah te stroke.

Za Jugoslavijo: Paracelsus k. d. Zagreb 3.

M. F.:

Na krojni poli je kraj za moško pižamo, s katerim gotovo ustrezemo tistim naročnicam, ki hočejo svojim možem pripraviti kaj lepega za letovanje. Opozarjam pa, da mora vsaka, preden začne pri krojevanju pižamo, premeriti kraj in pregledati, ali je dovolj velik in ali se mere na kroju ujemajo z merami, ki jih je vzela na osebi. Kraj za to pižamo je risan po tehle merah: zgornja širina 100 cm, širina pasu 92 cm, širina bokov 100 cm, hrbtna dolžina 47 cm, dolžina jopiča zadaj 74 cm, hrbtna širina 40 cm, širina roke zgoraj 44 cm, širina roke v zapestju 32 cm, dolžina hlače (merjena ob strani) 110 cm, dolžina hlačnice po notranjem šivu 76 cm. Prve tri mere se vzamejo le čez telovnik in hlače, ne pa čez suknjič. Dolžina hlače se meri na postavi ali pa na izgotovljenih vrhnjih hlačah.

Pižama se lahko rabi kot spalna obleka ali pa le kot komoda domača obleka. Cefir, bombažev popelin, mehka pralna svila in oksford v najrazličnejših vzorcih, zlasti v črtastih in kariranih, so najbolj primerni za spalno pižamo. Elegantne pa so pižame iz enobarvne nega blaga. Za pozimi se šivajo tudi iz flanele, ki je mehka in topla. Za letne pižame, ki se nosijo kot domača obleka, se mora vzeti gosto tkano blago; največja izbira je pač v cefirju in popelinu. Za zimsko pižamo pa je primerna volnena flanela ali lahak velur. Flanela in velur sta prijetno mehka in topla, se ne mečkata in tudi ne ogolita tako hitro kakor bombaževa flanela ali pralni žamet.

Fazona moške pižame se v osnovi ne menjava, le običajni okraški, kakor na primer razni okraški iz vrvice in pa agrafe za zapenjanje, ki so pri pranju in likanju v napotje, so se zadnji čas opustile in se nadomeščajo z navadnimi gumbi in gumbnicami. Pižama iz črtastega blaga se lepo okraši z enobarvno obrobo. Suknjič pri letni pižami, v kateri se spi, je lahko brez ovratnika, pri suknjiču pižame pa, ki nadomešča domačo obleko, je lepo, če ima široke reverje in ozek ovratnik. Pri taki pižami se ne sme pozabiti tudi na žepe.

Prednik, zadnik, rokave, hlače, ovratnik in žepe pri krojenju po kroju in dodamo povsod za šive. Pri pralnem blagu sešijemo dele s ploščatim ali francoskim šivom, zato zadostuje, ako pri pri krojevanju dodamo za šive po 1 cm. Pri volnenem blagu pa sešijemo posamezne dele z odprtim šivom in šive razlikamo. Za tak šiv moramo dodati 2 do 3 cm. Šiv, s katerim so všiti rokavi v jopič, se izdelava s poševno progo, žepi se najprej izdelajo, nato pa prišijejo na jopič. Hlače so v pasu lahko priležne in všite v pas ali pa imajo pas le na prednjem delu, zadnji del pa je zadrgrjen s prožnim trakom. Za tako pižamo potrebujemo 5 m blaga, če je široko 80 cm.

J. J.:

Letošnja moška moda

Medtem ko so gojile pred vojno modo skoraj samo ženske, se je polastila ona v povojnem času tudi moškega. Ker pa mož v splošnem (v splošnem pravimo, so pa seveda tudi izjeme) nima preveč smisla in čuta za to, vsaj ne toliko kakor ženska, večkrat pa tudi ne potrebnega časa, je pač stvar žene, dá prevzame na svoje rame in nosi poleg treh vogalov hiše tudi še to skrb, tolikanj bolj, ker svet ne sodi žene samo po njeni obleki, ampak tudi po obleki moža in ostalih članov rodbine.

* * *

Glavno načelo letošnje moške mode je (prvič po vojni!): upoštevanje težkih gospodarskih prilik, torej: praktičnost, solidnost, varčnost. To načelo se tiče:

1. kroja. Kroji so solidni. Jopič ali suknjič se nosi na eno vrsto in na dve vrsti. Na eno vrsto se nosijo posebno suknjiči iz živějšíh vzorcev, namenjeni posebno za sport, na dve vrsti pa obleke iz enobarvnih in solidnih vzorcev, zlasti suknjiči iz modrega blaga.

Tako enovrstni kakor dvovrstni suknjiči imajo po tri gumba, od katerih se zapenja navadno le srednji. Gumbi so tako prišiti, da je spodnji v višini žepov. To pravilo se mora upoštevati posebno pri dveh vrstah gumbov, torej zlasti pri modnih suknjičih.

Glede dolžine je treba upoštevati, da je letos suknjič daljši, nekako tako, kakor je bil pred vojno. Krajši, a ne pretirano kratek, sme biti samo modri, dvovrstni suknjič.

Žepi so, upoštevajoč praktičnost, veliki in pri sportnih oblekah nepokriti. Povrnili se je letos pri suknjiču, prvič po vojni, zopet mali zunanji žep sredi prs, tako imenovani biljetni žep.

Vogali niso pri enovrstnikih ne oglati, ne zaokroženi, temveč so nekako na sredi med obema načinoma. Imenujemo jih najbolje: zaokrožene vogale. Pri dvovrstnikih, posebno modrih, pa so oglati.

Vatirajo se letos suknjiči le malo, toliko, da se dobro prilagajajo telesu. Rame so nekoliko dvignjene, namreč toliko, da niso povešene. Široke rame, kakršne so bile v navadi še pred nekaj leti, niso več moderne, ampak se kaže letos tudi v moški modi težnja po vitkosti.

Opasovanje (tailliranje) suknjiča je moderno, a mora biti zmerno, komaj vidno. V tem oziru gre letošnja moda med ohlapnostjo in močno opasanostjo, ki sta prevladovali v povojni dobi vsaka nekaj časa v vsej ekstremnosti. Torej tudi tukaj: srednja pot, solidnost.

Medtem ko je bil v navadi v zadnjem času vkrivljen ovratnik, predpisuje letošnja moška moda ravnega.

Rokavi suknjiča so zgoraj nekoliko širši, spodaj, ob zapestju, pa zoženi.

Reverji so srednjeveliki, pri enovrstnih suknjičih prej majhni kakor veliki. Samo pri dvovrstnikih (posebno modrih) so nekoliko večji in so vedno z ovratnikom vezani (nič oddeljeni).

Hlače niso preširoke in tudi ne ozke, torej srednješiroke.

2. Barva. Glede barve se kaže težnja po solidnosti. Posebnih barvnih predpisov ni. Nosi se največ siva barva v raznih odtenkih. Poleg sive je v navadi posebno tudi rjava, pri dvovrstnih suknjičih pa mirna modra barva.

3. Vzorci. Načelo solidnosti dominira tudi glede vzorcev. Vzorci so mirni prav tako, kakor sta mirna kraj in barva. Blago s kričnimi križi, kakršno je bilo v navadi v zadnjem času, se več ne nosi. Nosijo se pa lahko mirni križčasti vzorci. Kakor že lani, tako je tudi letos moderno črtasto blago. Vzorci pa letos ne smejo biti kričeči. Moderni so tudi gladki, za sportne obleke pa tudi pikčasti vzorci.

Najnovejša moda pa je diagonalno blago: mirnih barv, posebno pa pepelnosive barve. Diagonale so zelo ozke in gredo od leve spodaj proti desni zgoraj.

4. Ovratniki srajc. Medtem ko so bili moderni v zadnjih letih samo beli, trdo poskrobljeni ovratniki, se nosijo letos tudi mehki in napol trdi ovratniki. Ti so lahko tudi barvasti, a barve morajo biti mirne in morajo harmonirati z obleko in obrazom. Da se vogali ovratnikov ne vihajo, se zapenjajo z iglo, ki pa mora biti preprosta. Igle s kakršnokoli glavo, kolesom, kladivom itd. se ne nosijo. Da se vogali ovratnikov z zabadanjem ne poškodujejo, se rabijo tudi zaponke, ki blaga ne prebadajo, ampak ga samo stisnejo.

5. Veržica ure. Iz Amerike je prišla k nam navada, da se nosi ura, posebno poleti, v zunanjem zgornjem žepu suknjiča; veržica je pa potegnjena skozi gumnico reverja. Ker vpliva to neugodno, česar letošnja moda ne trpi, se nosi ura samo v telovniku. Veržica je lahko nekoliko močnejša, tako da napravlja vtis moškosti. Nosi se na spodnjem delu prs od levega do desnega žepa telovnika in je brez obeskov. Lahko se pa nosi ura tudi na roki.

6. Zavratnica. V navadi so še vedno samoveznice. Biti pa morajo, kakor že lani, kompaktne, da se more

narediti debelejši voz. Pri zavratnicah se kaže letos težnja po črtastih vzorcih. Moderni so pa prav tako vsi drugi vzorci. Barvnih predpisov pri zavratnicah ni, zato naj vsakdo sam poskrbi, da si poišče zavratnico, ki se poda k obleki in obrazu, kar je večkrat prav težka naloga.

7. Klobuk. Tudi za modo klobukov velja letos geslo: skromnost, praktičnost, varčnost. Kričeče barve, kakršne so bile v navadi pred leti, niso več moderne,

ampak samo mirne. Črni klobuki, ki so bili potisnjeni za nekaj let popolnoma na stran, prihajajo zopet v modo. Nosijo se precej tudi zeleni klobuki, vendar niso tako moderni kakor pri ženskah.

Krajeveci moškega klobuka so, upoštevajoč okolnost, da mora braniti klobuk tudi pred solncem, večji. V navadi so tudi bohemski klobuki s prav velikimi krajeveci. Ti pa niso namenjeni gospodom, ki hočejo biti elegantno oblečeni.

Elegantna pižama.

Plašč za doma.

O moški obleki

Če hočemo pisati o moškem oblačilu, o njega nošnji in raznovrstnosti, se nam je treba vedno ozirati na kraje, v katerih živimo. Mislim, da mi bo vsak pritrdil, kako smešno bi se čulo, če bi najstrožje predpise oblačenja pridigoval po deželi, ali pa če bi v vele mestu zagovarjal svobodnejši in preprostejši način podeželski ali malomeščanski.

Zato je glavni zakon za oblačenje, bodisi za moškega ali ženske, da je obleka čista in dobra. Vsakdo izmed nas ima lahko vse vrste oblek, ki jih zahteva družba, dolžnost vsakega posameznika pa je, da pride v družbo oblačen vsaj spodobno in čisto. Prav veliko jih je, ki imajo oblek na pretek, ne vedo pa z njimi pravilno ravnati, niti se ne znajo oblačiti. In tako se prav pogosto zgodi, da pride gospod na čajanko ob petih v smokingu, dame pa v veliki toaleti. In to se dogaja najraje ravno v malih ali srednjih mestih, torej tam, kjer so »ljudje iz družbe« od vele mestnih običajev še prav malo obližnjeni. Drugikrat spet pride gospod na večerne prireditve v žaketu. Težko je pisati o modi, prav tako težko kakor o vedenju pri jedi. Pa je že tako: tisti, ki bo s prezirom odrinil tele vrstice, češ: saj jaz to že vendar vem, tisti jo bo prvi polomil, tisti, ki bo prebral te vrstice, pa četudi mu bodo samo v nekako ponovitev, tisti se bo gotovo ognil vsem napakam, ki včasih tudi sicer naobraženega in uglednega človeka naredijo tako smešnega.

Smoking obleče gospod vedno šele po šesti večerni uri, nikdar prej. K smokingu obleče tudi belo skrobljeno srajco, beli enojni ovratnik in vedno samo črno kravato metuljčka. Če imamo zgoraj na levi žep, vtaknemo vanj svilen robček, po navadi bel. K temu oblečemo črne nogavice (če mogoče tudi svilene) in lakaste nizke čevlje.

Frak oblečemo vedno po osmi uri zvečer. To je predvsem slavnostno, svečano oblačilo za ples in za prireditve, kjer je predpisan. K fraku nosimo tudi belo skrobljeno srajco in enojni ovratnik z belim metuljčkom, bel telovnik (to v poglavitem za ples) ali pa tudi črn, lakaste nizke čevlje, za ples pa vedno lakaste izrezane nizke čevlje, ki jih s tujko imenujemo pumpe.

Žaket (cutaway) je izključno dopoldansko oblačilo in je pripraven za obiske, svatbe in podobne družabne prireditve. Biti mora bodisi popolnoma črn ali pa sivo pretkan, hlače naj bodo sivo črtane. Telovnik je iz takšnega blaga, kakor žaket, ovratnik je enojen, koničast, kravata naj bo sivo vzorčasta, čevlji lakasti ali pa iz sestavljenega usnja. Glede lakastih čevljev je treba pripomniti, da velja za Angleže pravilo, da k obleki, ki jo nosi čez dan, nikdar ne obuje lakastih čevljev. Na primer za dirke, tekme itd., kar velja v vsej meri zopet samo za vele mesto, kjer je prilika in ljudi dovolj, da se med seboj oziravajo.

Redingote ali cesarska suknja je pripravno oblačilo samo za starejše gospode. Pa še ti danes ne nosijo več tega oblačila, ki počasi prehaja v zgodovino. Po navadi ga obleče za obredne priložnosti tisti,

Neprijeten duh ust.

Nočem zamuditi poročati Vam, da odkar uporabljam Vašo zobno pasto »Chlorodont« nimam samo lepih belih zob, temveč sem se rešil tudi neprijetnega duha ust. Vaš Chlorodont bom kar najbolje priporočal. Dr. V., Lj. ... Zahtevajte zato samo pristno Chlorodont zobno pasto, tuba Din 8— ali Din 13—, ter zavračajte vsak nadomestek.

Smoking in frak.

ki nima žaketa. Narejena je pa iz istega blaga kakor žaket in tudi hlače so iz istega blaga. Dopolnjuje jo bela srajca, trd dvojni ovratnik in bolj temna kravata. K njej spada tudi trd klobuk ali cilinder in kombinirani lakasti čevlji.

Družabna obleka je črni suknjič s telovnikom in progaste hlače, ki jo lahko oblečemo skoro za vsako priliko in vsak čas. To je obleka, ki je postala zadnji čas najbolj priljubljena, ker v najidealnejši meri združuje v enem vse razne oblike, zbližuje razvajeno vele mesto s tistim malomeščanstvom, ki si je ohranilo še smisel in čut za dober okus. Tako lahko to obleko nosimo za popoldanske čajanke, v gledališču, na koncertu in sploh pri vsaki družabni prireditvi, kjer posebna obleka ni izrečno predpisana. Če nimamo žaketa, prav lahko oblečemo to obleko tudi za obisk ali za avdienco. S sivim klobukom pa nam dá prav

primerno in lepo obleko za dopoldanski izprehod. Ovratnik mora biti vedno trd, bodisi enojen ali dvojen, kravata vzorčasta, bodisi dolga ali metuljkasta. Srajca pa je lahko mehka, zelo narahlo vzorčasta. Čevlji naj bodo lakasti sestavljeni ali pa samo lakasti nizki in seveda, če mogoče, svilene črne ali sive nogavice.

Promenadna obleka, ki je obenem tudi delovna obleka, je pozimi iz temnejšega, poleti iz svetlejšega blaga. Ako nimamo družabne obleke, torej črnega suknjiča in progastih hlač, in ako oblečemo za čajanke, za gledališča, za koncerte itd., promenadno obleko, potem moramo vzeti vedno temnejšo obleko, poleg tega tudi trd ovratnik in črne čevlje. Nikakor pa ne gre hoditi na čajanke v svetli obleki. Izjema v tem so edinole letovišča ali vrtno veselice ali slavnosti v kopališčih.

Sportno obleko oblečemo na potovanja, na izletih, pri sportnih prireditvah, za sport sam itd. Vedno mora biti iz svetlejšega barvastega blaga. Že precej časa sem nosimo široke kratke hlače, prepete z usnjnim pasom. Nizki čevlji so seveda rumeni, nekoliko težji, močnejši, nogavice močne, volnene, turistijske ali pa finejše gladke z nečitnim vzorcem. Teh hlač ne nosimo na izprehodu v mestu, še manj pa v službi. Tudi za daljše potovanje z vlakom niso pripravne. V tem primeru je boljše, če vzamemo dolge hlače iz istega blaga.

Površnik mora biti po pravilih spomladi svetlejši, prehodni jesenski pa temnejši. Črni površnik, katerega slog in blago se z modo ne izpreminjata, nosimo čez obleko za gledališče, koncert in podobno. Za smoking, frak in žaket je mnogo primernejši kakor svetli, ki se z večerno obleko nikakor ne sklada.

Dežni plašč ali waterproof je nepogrešljiv del moškega oblačila in edino pravilna obleka za deževno vreme.

Zimska črna suknja nadomešča v sili obleko tistih, ki nimajo kožuha, je pa tudi edino pravilna preobleka za salonsko oblačilo. Zvečer je itak najbolj pripravna. Tu in tam ga zamenjuje raglan iz težjega blaga, ki nadomešča prav dobro tudi jesenski površnik, velja pa samo za čez dan, ne pa za k salonskim oblekam.

Dalje je svoj čas moda prepovedovala nošnjo kožuha v barvastih vzorcih, razen za potovanje in za sport. Zdaj pa je dovoljeno tudi to. Čepico nosimo lahko samo k sportni obleki. Narobe je, če nosimo čepico v mestu na izprehodih, niti če je vreme deževno. Mehki ovratnik nosimo prav tako tudi samo za sport ali potovanje. Biti mora iz istega blaga kakor srajca ali pa bel. Nositi ovratnik drugačnega vzorca, kakršen je na srajci, pa je res prav tako neokusno, kakor če vidimo pri mizi junaka, ki nosi v usta z nožem, ali pa če slišimo v kavarni gospoda, ki žvižga. Tako so tudi rokavice zelo lep, toda presneto kočljiv del moškega oblačila. Bele usnjene rokavice nosimo samo k fraku in smokingu. Sive ali rumene iz jelenje kože k žaketu in k družabni obleki, k površniku in k raglanu spadajo rjave usnjene rokavice.

O posameznostih za razne priložnosti bi se dalo napisati še zelo, zelo veliko. V poglavitem pa se držimo pregovora «obleka naredi človeka» le do gotove mere, zakaj obleka nikdar ne naredi duše človeka, čeprav lahko način nošnje kolikor toliko izdajajo njegove lastnosti. Zato si ne grenimo življenja in ne bodimo slabe volje, če v izberi oblek ne moremo tekrovati z raznimi bogatimi ničemurneži. Marsikaterega človeka, če-

prav preprosto oblečenega, imajo v družbi rajši kakor kakega elegantnega širokoustneža, o katerem se govori, da ni knjiga kriva, ako votlo zadoni, če trči knjiga ob njegovo glavo. In bolj kakor kjerkoli veljaj tudi v tem našem poglavju naš dobri pregovor: «Ni vse zlato, kar se sveti.»

(Nadaljevanje.)

Izven doma

Prišli so lepi dnevi. Mnogo bomo hodili na izprehode. Morda bomo tudi potovali. Vsekakor pa bomo več zunaj kakor doma.

In prav zunaj, na ulici, med drugimi ljudmi se najbolj opazi, kdo se lepo vede in kdo je neotesan. Lahko bi o tem mnogo napisala, toda prostor je omejen. Treba je poudariti samo najbolj važne stvari, zato pa si te toliko bolj zapomnite.

Kadar greste po cesti, naj bo vaša smer ravna. Ne delajte nepotrebnih vijug in ne skačite z enega kraja ceste na drugega. To samo moti promet in vas izpostavlja vsem mogočim nevarnostim. Tudi hitrost hoje naj bo enakomerna. Kako mučno je za človeka, ki se mu mudi, če kdo pred njim prav milostno stopica in se obrača zdaj na levo, zdaj na desno. Človek sploh ne ve, na katero stran naj se umakne, da se ne zadene v nerodo. Še neprijetnejši pa so ljudje, ki se ozirajo za mimoidočimi. Če se je že treba na cesti ozreti in kaj pogledati, bo vljuden človek stopil vedno h kraju, da ne bo motil drugih. Drugače pa bo gledal predse, in ne na okna po hišah ali pa v tla.

Kolikokrat se je že vsaka izmed vas jezila, ko je stal kdo pred izložbo in se sklanjal, da bi bolje videl. Tak človek je vedno v napotje, zlasti pa ženska s polno košaro.

Posebno besedo velja izpregovoriti o dežnikih. Dežnik je sicer jako pripravna reč. Toda v rokah nerode ne! Dežnik nosite vedno pokonci, in nikoli vodoravno, da koga ne dregnete z njim. Dežnik ima človek zato, da se obvaruje pred dežjem, ne pa zato, da z njim maha in ga vihti po zraku. Posebno previdni bodite z odprtim dežnikom. Odmeknite ga, če srečate človeka, in ne poskropite vsakogar z vodo, ki curlja od vašega dežnika. Na to posebno pazite, kadar koga spremljate. Če ste premajhni in greste z gospodom, pustite, da nosi on vaš dežnik.

Kadar močno dežuje, pa srečate znanko, sorodnico ali starejšega človeka brez dežnika, ga vljudno povabite pod streho. V tem primeru skrbite, da bo vaš gost čimbolj na varnem, čeprav bi morali vi nekoliko trpeti zaradi tega. Ako vas sreča znan gospod v dežju in ste brez dežnika, se lahko brez pomisleka odzovete njegovemu povabilu. Vendar ga ne smete zadrževati in motiti na njegovi poti.

Na kmetih je jako lepo, ako ponudijo domačini tujcu dežnik, kadar močno dežuje. Nekje na Gorenjskem me je spremlila deklica iz vasi vse do kolodvora z dežnikom. Tega kraja se bom vedno z veseljem spominjala.

Ko bi se le ljudje hoteli bolj zavedati, da je red prvi pogoj vse udobnosti! Poglejte jih samo, kako nerodno se vedejo v množici. Ne vedo, ne kam, ne kako. Kar

PRAVILNO UMIVANJE

življensko vprašanje Vaših las!

Življenje in rast las zavisi od pravilne nege. Nežni Elida Shampoo, kateri ne vsebuje sode, čisti temeljito in se da popolnoma izprati iz las. Tako ohrani Elida Shampoo za vedno čudovito lepoto las.

UMIVAJTE
GLAVO VSAK
TEDEN!

Živ las zelo povečan

ELIDA SHAMPOO

gnetejo se in prerivajo. Kadar hodite po močno obljudei ulici in po hodniku, se umikajte vedno na desno. Saj se vendar prav tako gibljete kakor voz, avto ali bicikelj. Zakaj bi tudi za vas ne veljali prometni predpisi? Prehitevajte pa vedno na levo. Čim prej se priučite prometnim predpisom, tem bolje bo za vas. Vsaj vi ne dopustite, da bi vam kdo rekel, kakor imajo to navado šoferji, da so v prometnem oziru ženske in kokoši enake. Kadar se najmanj nadejate, vam skoči pod kolesa...

Po hodniku mora vedno tisti, ki izkazuje komu spoštovanje, hoditi po zunanji strani pločnika in ne sme nikdar dopustiti, da bi moral starejši človek stopiti s trotoarja. Jako grda navada mladih deklet, ki pa se polagoma bolj in bolj izgublja, je, da hodijo v širokih vrstah preko vsega pločnika in se drže pod roko. Zato se čuvajte in hodite vedno največ samo z enim človekom vstric, in še tedaj se morate poedincu umekniti vi. Bilo bi jako nedostojno, da bi zaradi vas moral kdo stopiti s pločnika v blato.

Če se dogodi, da ta ali oni zagreši prometno napako in vam zmede pot, počakajte malo, da se zave. Ko se

vse uredi, nadaljujte pot brez vsake pripombe. Tudi ako bi bil nervozen človek sirov z vami, to popolnoma prezrite, zakaj proti sirovosti se z vljudnostjo ne morete braniti. Ko bi pa še vi govorili na ta način kakor takšen nadutež, bi padla slaba luč tudi na vas. Zato je bolje, da pustite sirovino lepo na miru, naj govori, kar hoče.

Kadar je kdo le preveč napet in divji, naj pokliče ženska prvega boljšega gospoda na pomoč ali pa naj stopi do stražnika, da jo varuje. Načelno pa se ognite vsakemu neotesancu kolikor mogoče daleč. V vsakem vljudnem moškem dobite zaščito, toda on vas ne bo branil, če bo videl, da nimate prav.

Moški na cesti so vedno dolžni pomagati ženskam, kadar so v zadregi. Pri tem seveda ne smejo biti preveč vsiljivi. Če se zgodi na cesti nesreča, da se prično zgrijeti ljudje v gručo, se ženske ne smejo vtikati. Na ta način smo preveč izpostavljene, pa tudi vljudno ni. Nasprotno pa je vsak moški dolžan pogledati, ali lahko kaj pomaga.

(Dalje prihodnjič.)

(Nadaljevanje.)

Predstavljanje

Prav gotovo vam je že znano, da se človek največkrat sodi po zunanosti. Tudi v tem članku sem že omenila veliko važnost vtiska zunanje pojave človeka. Zato glejte, da pojdete na predstavljanje lepo oblečeni (čim bolj preprosto, tem ugodnejše), dobro negovani, s čistimi rokami, zobmi, čevlji itd. Ljudje pazijo na vsako malenkost, zlasti kadar gre za to, da po vaši pojavi sklepajo o vašem značaju. Naj vas pregleda čimveč ljudi (sorodnikov in prijateljev), da tem gotoveje najdejo vsako napako, ki bi kazila vaš vtisk. Tudi ogledalo je dober in nesebičen prijatelj. V tem primeru ne boste nikoli dosti ničemurni. Seveda pa nečem s tem reči, da morate pustiti petdeset dinarjev samo v česalnem salonu. Tudi ne napravi ugodnega vtiska, če pridete pred bodočega šefa prav umetno prepleškani po obrazu, kakor se to opaža zlasti pri mlajših gospodičnah. Vse do neke meje.

Če veste, da na vas ni napake, potem ste mirni in lahko nastopite samozavestno. Zato za predstavljanje nikoli ne oblecite nove obleke, ki je do tedaj še niste nosili. Taka obleka napravi človeka vedno nesigurnega, ker se boji, da to ali ono ni v redu.

Ne morem si kaj, da vas ne opomnim na list «Uspeh», ki je prišel sedaj izhajati v slovenskem jeziku. Izdaja ga založba «Prijatelj». Ako ste trgovska pomočnica ali kontoristka, vam priporočam ta list zlasti za tisti dan, ko se greste predstaviti. Če prečitata nekaj kratkih odstavkov, boste dobili toliko pobude in samozavesti, da boste prav dobro prebili svojo preizkušnjo.

Dobro je dalje, ako tisti dan nekoliko ponavljate svoje znanje in spretnosti. Pa ne z mrzlično nervoznostjo, marveč popolnoma mirno. Za zabavo. S tem boste dosegli sigurnost, ako vas bo šef pozval, da stenografirate in spišete dopis ali kaj podobnega. Pri drugih poklicih se pripravi pač ustrezajoče. Vendar je menda najtežja preizkušnja ravno pri pisarniškem delu. Z dobro pripravo pa se tudi ta stvar prebije.

Ne morem na tem mestu pisati, kako vam je treba potrkati, pozdraviti, seči v roko itd., ko stopite pred šefa. To je zadeva splošne naobrazbe, ki ste si je v teku svojega življenja gotovo dosti nabrali. Če vam kaka stvar ni jasna, pogledajte v knjigo o dobrem vedenju ali pa v našo rubriko «Kako se vedem». Poglavitna reč je, da znate z lepimi stavki pridobiti pozornost in prepričanje bodočega šefa zase. Povejte svojemu šefu, kaj ste storili za druge, če ste bili že kje prej v službi. Povejte mu dalje, kaj ste storili že zase, kako ste se v prostem času izpopolnjevali in kako še sedaj stremite za čim večjo popolnostjo. Zlasti pa mu povejte, kaj vse lahko storite za njega, in ga izkušajte prepričati, da je samo njegova korist, če vas vzame v službo. Seveda pa vas opozarjam, da niste preveč domišljavi in da v svojih izjavah ne pretiravate.

Ko sem se jaz nekoč predstavljal, mi je šef diktiral pismo, da sem ga pisala na stroj. Ko sem mu izročila list, se je prišel glasno smejati. Pokazal mi je nesrečno napako. Napisala sem «Šrepernova» namesto «Prešernova» ulica. In ponosno sem se odrezala: «Gospod ravnatelj, to se pa lahko tudi najboljšemu zgodi.» Mož me je sicer nastvil, toda zaradi te svoje prevzetne izjave sem mnogo pretrpela pred svojimi tovariši. (Daj prth)

Jedilni list za teden dni

Ponedeljek, obed: na goveji juhi riž s svežim graham (rizi-bizi), govedina, garnirana s kolerabicami, zelenim graham in krompirjevo kašo, češnje.

Večerja: jurčki s polento, radič.

Torek, obed: na juhi ajdovi žganci (čista juha od prejšnjega dne), faširana pečenka in stročji fižol v solati, jagode.

Večerja: sirovi cmoki in solata.

Sreda, obed: zelenjavna juha (grah, kolerabice, krompir), goveji zrezki v omaki, garnirani s pečenim novim krompirjem in solato.

Večerja: telečja jetra in krompirjeva kaša.

Četrtek, obed: na goveji juhi rezanci, koštrun, pripravljen kakor srnina, garniran s krompirjevimi žličniki, brusnice.

Večerja: kuhana govedina od opoldne in solata.

Petek, obed: grahova juha z ječmenčkom, stročji fižol z maslom in drobtinami, češnjev zavitek.

Večerja: krompirjev puding in solata ali pa ribe in solata.

Sobota, obed: na goveji juhi fritatni rezanci, govedina, garnirana z dušenim mladim korenjem, stročjim fižolom v omaki in praženim krompirjem.

Večerja: telečji paprikaš in kruhovi cmoki ali makaroni, solata.

Nedelja, obed: na goveji juhi žemljevi krapki, nadevano telečje pleče, garnirano z zelenim graham, pečenim krompirjem in s solato, orehove kocke.

Večerja: možgani z jajcem, stročji fižol v solati.

Recepti k jedilniku

(Količina za 4 osebe.)

Jurčki s polento. Približno pol kilograma svežih jurčkov osnažimo in zrežemo na tenke lističe, jih poparimo in pustimo nekaj časa v kropu, potem pa odcedimo. V kozici segrejemo kakšne štiri žlice dobrega namiznega olja, stresemo nanje drobno zrezane čebule, peteršilja, zmečkanega česna in malo sesekljanje čebule, dodamo odcejene jurčke, osolimo in popopravimo ter pokrito dušimo na srednje močni vročini toliko časa, da se vsa voda izduši. Nato potrosimo z malo moke, popražimo in zalijemo z odcedom od gobic toliko, da je primerno gosto. Dodamo pol žličke paradižnikove konzerve in dušimo pokrito še nadaljnjih 15 do 20 minut. Nato damo na mizo poleg polente.

Faširana pečenka. 40 dkg govejega mesa in 5 dkg prekažene svinjine zmeljemo na mesnem stroju skozi najgostejše rešetce, denemo v skledo in primešamo dve žlici z mlekom prepojenih drobtin, drobno sesekljanega peteršilja, strok zmečkanega česna, soli, popra in eno jajce. Dobro premešamo in oblikujemo iz tega podolgasto štruko, jo obložimo s tenkimi rezinami prekažene slanine in zavijemo v pečico ter položimo v kozico na razbeljeno mast pa pustimo, da se od vseh strani lepo zapeče. Pri tem pazimo, da se ne odvijajo pečica. Ko je od vseh strani lepo zapečena, jo na zmernem ognju počasi pečemo približno eno dobro uro. Med pečenjem pečenko večkrat z lastnim sokom oblijemo in proti koncu potrosimo nekoliko z moko. Ko porumeni, jo zalijemo z nekaj žlic juhe ali kropu.

Poročili sta se naročnici: gospodična Lucy Perbotova iz Celja z Nikolajem Mihalkinom iz Ljubljane in gospodična Edita Hoffmannova z Nikodemom Tomičem iz Zenice. Iskreno čestitamo!

Tudi Vaša polt potrebuje počitek...

Zrak — solnce in prosto gibanje? Nežna polt potrebuje še več, ako hočete da ostane sveža in lepa — ona potrebuje Elida Creme de chaque heure.

Elida Creme de chaque heure daje polti zamolkli sijaj, Vam pa gotovost, da imate vedno, naj bo po dnevi ali zvečer, svež in negovan videz.

ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE

Pečeno zrežemo na lepe rezine, zložimo na pogret krožnik in oblijemo s sokom, v katerem smo pekli.

Sirovi cmoki. Pet dekagramov presnega masla vmešamo z enim jajcem in dvema rumenjaka, da narase. Potem primešamo pol kilograma svežega sira in četrt kilograma pšeničnega zdroba, eno pest finih drobtinic, dva decilitra moke in soli. Dobro premešamo in oblikujemo za jajce debele cmoke, ki jih skuhamo v slanem kropu, poberemo s penovko na topel krožnik in zabelimo z maslom in drobtinicami.

Koštrun kot srna. Stegno od večjega koštruna denemo v kvašo, da izgubi duh, ki ga ima po navadi koštrunovo meso. Kvašo pripravimo natanko tako kakor za divjačino: liter vode okisamo s kisom ali vinom po okusu, dodamo eno debelo zrezano čebulo, koren, košček zelene in korenino peteršilja, listič lavora, vejico timijana, nekaj zrn popra in brinja, nekaj peresc rožmarina in žajbeljna. To kuhamo vse skupaj pol ure. Potem pustimo, da se ohladi, in vložimo meso. Drugi dan kvašo nanovo prevremo, in ko se ohladi, vlijemo zopet na meso. Dovolj je pa tudi, da ga imamo v kvaši samo en dan, le če hočemo meso sedaj poleti dalje časa ohraniti, kvašo obnovimo. Nato meso na gosto pretaknemo s slanino in dušimo na masti, medtem pa oblivamo pomalem s kvašo in mastjo. Nazadnje ga potresemo z moko. Ko porumeni, zalijemo zopet s kvašo ali pa z juho in dodamo paradižnikove mezge ali pa kisle smetane. Ko se še nekoliko poduši, da se omaka zgosti, je dober. Dušimo ga približno dobro poldrugo uro.

Češnjev zavitek. Na desko presejemo 35 dkg bele moke in zamesimo testo z enim jajcem, za oreh debelo kepico masla ali tudi olja namesto masla in toliko mlačne slane vode, da naredimo mehko testo. Gladko ugnetenega pokrijemo s skledo in pustimo, da eno uro počiva. Nato ga razvaljamo in razvlečemo, obrežemo rob, poskropimo testo z raztopljenim maslom in potresemo z drobtinicami, ki smo jih na maslu zarumenili, nato pa s češnjami, katerim smo izločili pečke in peclje. Zvijemo in položimo v dobro pomazano, z moko potreseno kozico in lepo rumeno spečemo.

Krompirjev puding. 7 dkg presnega masla vmešamo s štirimi rumenjaki, da narase, osolimo in dodamo štiri srednjebele kuhane, olupljene in pretlačene krompirje, osolimo in primešamo še sneg od štirih beljakov. Zmes vložimo v dobro pomazano, z drobtinicami potresen narastkov model, dobro pokrijemo in kuhamo v sopari eno uro. Kuhanega zvrnemo na krožnik, zabelimo z razgretim presnim maslom in potresemo s parmezanom ali pa ga zabelimo le z maslom in drobtinicami.

Žemljevi krapki kot vložek v juho. Od dan stare navadne žemlje narežemo tenke rezine, tako da se držita po dve in dve pri robu skupaj. V sredi namažemo z dušenimi možgani in stisnemo skupaj, pomočimo rahlo v mleko, nato v raztepeno jajce in ocvremo. Namesto z možgani napolnimo rezine lahko tudi z vraničnim fašem, med katerega zmešamo en rumenjak. Ocvrte rezine polagamo v jušni lonec in tik pred serviranjem zalijemo s čisto juho.

Za časa počitnic

je treba obrniti vso pozornost na prehrano otrok.
Dajte svojim otrokom za zajtrk in južino

HLADNO OVOMALTINE

ki gasi žejo kakor nobena druga pijača, osvežuje telo ter ga hkrati hrani in krepi.

Hladna Ovomaltine se lahko in hitro pripravi v OVOMIXU, to je v čaši, ki je nalašč narejena v ta namen. Ta čaša ima

tudi to prednost, da je v njej pripravljena Ovomaltine veliko okusnejša.

Čaša Ovomix se dobiva povsod, kjer prodajajo Ovomaltine, po Din 15.—.

Dr. A. WANDER, d. d., Zagreb.

PREMOG IN DRVA LETE SKOZI DIMNIK

Stanovala sem pri neki družini. Imeli so tri otroke, ki so vsi hodili v šolo. Mož je odhajal tudi vsako jutro ob pol osmih na delo.

Naša gospodinja je morala vstajati ob šestih, da je do tega časa vse pripravila. Koliko truda, jeze in časa je zahteval samo štedilnik:

«Ali je to štedilnik?» se je včasih hudovala. «Kurim in kurim, pol košare drv je že šlo, pa zajtrk še ni kuhan!»

Drugi dan se je spet jezila: «Drva so čisto mokra. Nečejo in nečejo goreti. Mož bo zamudil delo, otroci pa šolo.»

Potem je do kraja skuhala kavo samo s papirjem, ki ga je pobrala po vsem stanovanju. Ob tretji četrti na osem nam je servirala vrelo kavo, da smo si v naglici vsi oparili jezike.

Naša gospodinja je bila silno varčna. Nепrestano je tarnala: «Ali je to štedilnik? To je zapravljevec. Premog in drva lete skozi dimnik. Nikdar ni dovolj kurjave. In kako je draga. In koliko je gre v nič. Še preden zagori, je porabim mnogo. Pa ta smrad, ta prah in ta nesnaga. Ah, prav rada bi bila gospodinja, ko bi ne bilo treba kuhati na tem nerodnem štedilniku. Tu pogledjte, kaj imam od vročine, ki je ob pasjih dneh v kuhinji neznosna.»

In mi je pokazala vse rdeče lakti. Do komolcev so kar žarele od vročine.

Predlagala sem ji plinski štedilnik. Iz početka je imela sto tisoč pomislekov. Navsezadnje pa je že mož izprevidel, da se bo tisti enkratni izdatek prav hitro izplačal. Zakaj pri plinskem štedilniku lahko izračunamo čas, ki ga potrebujejo jedila, da so kuhana. Plinski štedilnik je takoj uporaben, ker nam ni treba drugega, kakor prižgati ali ugasiti plamen. Pri kuhanju s plinom ni treba ne drv ne premoga. Na plinskem štedilniku, ki je res štedilnik, se marsikaj privarčuje.

Odkar je naša gospodinja dobila za god plinski štedilnik, prihrani še mnogo več kakor prej. Predvsem več kot polovico časa. Sedaj so odpadli stroški za postrežnico, ker je pomivala vso posodo gospodinja sama. Lonci in posoda ni bila nikdar črna in okajena kot prej. Dalje so odpadli vsi stroški za šiviljo, ker je naša gospa svoj prosti čas koristno izrabila. Šivala si je sama enostavnejše obleke in krpala obnošeno perilo. Posihmal je bila vedno jako dobro oblečena in nikdar ni bila brez denarja. In kar je glavno: vsako jutro je lahko spala pol ure delj, ker ji ni bilo treba pripravljati tresk, iskati papirja in snažiti štedilnika, preden je zakurila. Dobili pa tudi nismo nikoli vrele kave prav v zadnjem trenutku, ko so tvornice že oznanjale pričetek dela.

Plinski štedilnik je za kuhanje cenejše sredstvo od navadnega. Zakaj s tem, da si prihranimo čas in kurivo, si prihranimo tudi denar.

Steklenice za vkuhanje kot ovoj za Ovomaltine!

Upoštevajoč pritožbe mnogih gospodinj, da ne vedo, kaj bi z velikim številom praznih pločevinastih škatel od Ovomaltine, je dala tvornica dr. Wander te dni v promet Ovomaltine tudi v posebnem steklenem ovoju. Te steklenice so iz najboljšega stekla, opremljene s posebnim patentnim pokrovom in tako prirejene, da se v njih lahko vkuha in dovršeno sterilizira sadje in povrtnina. Medtem ko stane velika škatla Ovomaltine v pločevinastem ovoju Din 56—, stane Ovomaltine v steklenem ovoju Din 60—. Za komaj Din 4— razlike torej lahko dobi vsaka gospodinja lepo steklenico, ki stane drugače nekolikokrat več.

Naše gospodinjice bodo tvornici Ovomaltine hvaležne, da je prišla na to originalno in praktično misel. Na ta način se ovoj Ovomaltine lahko v gospodinjstvu dobro izkoristi, kakor se redilna vrednost Ovomaltine za telo kar najbolje izkorišča, zakaj vsaka tudi najmanjša količina Ovomaltine predstavlja koncentrirano hranilno vrednost.

Vsaka gospodinja, v katere hiši se Ovomaltine redno uživa, si bo mogla poslej za malenkostno ceno omisliti lepe steklenice, s katerimi se bo mogla vedno ponašati.

Gos

(Konec.)

Ponekod rede gosi samo z ovsom, drugod zopet z namočenim koruzo, po kateri dobe gosi gosto mast in voljno meso. Dobro rejena gos ima pod perutnicami debele plasti masti in okrogle, polne prsi.

Da si nabere žival čimveč masti, jo marsikje poleg tega še pitajo. V ta namen jo denejo v ozek kurnik, v katerem se ne more premikati. Kurnik ima spredaj odprtino, skozi katero lahko gos vtakne glavo, kadar hoče piti. Tla kurnika so urejena tako, da pada blato skozi. Vsaki dve uri vzamemo gos iz kurnika in ji napolnimo golšo, toda le tedaj, če je prejšnjo hrano že prebavila. Nato jo pustimo, da nekolikokrat zamahne s perutmi, nakar jo denemo zopet nazaj v kurnik. V vodo ji devamo oglje, ki ga rada kljuva. Gos pitamo s koruzo, namočeno v slani vodi, ali pa s svalučki iz ječmenove moke oziroma iz prosa in z nastrganim krompirjem. Svalučke, ki naj ne bodo preveliki in predebili, spečemo v pečici in jih namočimo v vodi. Žival smemo pitati najdlje tri tedne, in še to moramo delati zelo previdno in po pameti, da se nam ne zaduši. Pitana gos ima 2 do 4 kg masti, jetra pa tehtajo dostikrat 1 do 1½ kg.

Gos, ki jo nameravamo zaklati, prenehamo krmiti 12 ur poprej; pustimo jo samo še v vodo, da se okoplje in si očisti perje, nakar jo zapremo v suh prostor, da se dobro posuši. Gos zakoljemo tako, da ji z nožem prerežemo tilnik, ulovimo kri in jo pustimo, da se odteče. Še toplo žival oskubemo in takoj odberemo različne vrste perja v take posode, katerih se ne prijemlje. Prvi člen perutnic odrežemo, razpnemo, obtežimo in posušimo ter ga lahko porabimo za omelce. Zaklano in oskubeno gos obesimo nato za vrat, da se drobne pomakne navzdol in da dobi trup lepo polno obliko.

VSAKA ŽENA JE LAHKO LEPA, ČE SKRBI ZA SVOJE ZDRAVJE.

Vsaka bolezen se takoj pozna na Vašem telesu. Obraz je razoran in poln gub. Barve je sivkastoblede. Koža je podvržena raznim neljubim izpuščajem.

Zato morate skrbeti za svoje zdravje. Telesu je treba novih oživljajočih sokov, da ga naredimo odpornega in zdravega. V ta namen je najboljši naravno zdravljenje z zdravilnim „PLANINKA“-čajem, ki je pripravljen po večini iz planinskih zdravilnih zelišč. Dolgoletna izkustva potrjujejo, da je zdravilni „PLANINKA“-čaj, ki ima v sebi preizkušene in zdravilne sestavine, najboljši in edini regulator za čiščenje in obnavljanje krvi. Zdravilni „PLANINKA“-čaj uničuje bolezenske klice, filtrira kri in stori, da lahko in pravilno kroži, zato popravlja ves organizem. Zdravljenje z zdravilnim „PLANINKA“-čajem, ki naj traja 6 do 12 tednov, deluje posebno dobro pri vseh tistih, ki jim želodec slabo prebavlja ali so zaprti, ki jim čreva slabo delujejo ali so napeti, ki imajo omotico, ki so bolni na mehurju ali trpe na hemoroidih, ki imajo oslabele ali zamaščeno srce, ki so bolni na jetrih, ki imajo nervozo ali ki jim živci nagajajo. Zdravilni „PLANINKA“-čaj pospešuje slast in deluje posebno dobro pri arteriosklerozi in zasluzanju pljuč. Zahtevajte v lekarnah samo pravi

„PLANINKA“-čaj BAHOVEC,

ki se ne prodaja odprt, ampak samo v izvirnih plombiranih zavitkih s proizvajalčevim napisom:

Lekarna

Mr. ph. L. BAHOVEC
LJUBLJANA.

Sève Asiatique. S tem preparatom dosežemo posebno bujne, goste in dolge obrvi in trepalnice, s čimer dobe oči pikanten, dražesten in privlačljiv pogled. Din 45.—

„CENTIFOLIA“, parfumerija, Zagreb, Jurišićeva 8.

SKRIVNOST MOJE MLADOSTNE LEPOTE.

Noir d'Orient ima isto lastnost kakor **Sève Asiatique**, samo da hkrati tudi temno pobarva. Din 55.—

Kopel za oči daje očem lep, omamljiv blešč. Oči postanejo bistro, svetle in ognjivite, a rdečica, utrujenost in medil pogled takoj izginejo. Din 58.—

Zello-Punkt, majhen, duhovit ortopedičen aparat, ki tudi najgrši nos garantirano v kratkem času modelira s tem, da ga popravi v lepo in zaželjeno obliko. Din 98.—

Neprijetne dlake na obrazu, rokah in nogah ter ženske brčice in dlake na bradi odpravi za vselej **Rapide No. I.**, pomoček, ki ga že 50 let preizkušajo in ki takoj odpravi in zamori dlačice v sami korenini. Din 40.— Za velike površine dlačic na rokah, nogah in na prsih služi **Rapide No. II.** Din 50.—

Plešavost in izpadanje las je največje zlo za mlado in staro. V 24 urah se da za vselej preprečiti izpadanje las in odpraviti prhljaj, srbečica, srabljivost in nesnaga s preparatom

Vaša lica bodo samo tedaj nežna in polna mladostnega čara in svežosti, kadar boste uporabljali naše znamenite biološke pomočke za dovršeno nego polti.

Esparecette. Lasje se pozdravijo in zrastejo zopet v bujnih kodrih. Za uspeh jamčimo. Din 60.—

Sivi lasje so gotovo največji neprijatelj mladosti, vsekakor pa kvarijo lepoto vsake dame. **Excelsior-Henne** barva lase v vseh odtenkih in čisto preprosto za vsakega posameznika. Ne umaže rok ne glave ne perila in ne škoduje lasem. Vsakomur jamčimo za popoln uspeh. Din 36.—

Prelepi valoviti lasje! **Eta Kappe** Vam naredi že v 15 minutah najlepše valovite lase. Nadomešča vsako ondulacijo, a kar je poglavitno: kodri so, če uporabljate **Eta Kappe**, vsak dan izrazitejši in trajnejši. Din 38.—

Zahtevajte brezplačno ilustrirane cenike!

Po marsikaterih krajih gosem po dvakrat na leto populijo perje. Del perja bi sicer tudi sam od sebe izpadel, vendar le polagoma; če pa izpulimo perje, se zgodi to naenkrat in žival vedno bolj ali manj oslabi, ker ne more vsega naenkrat nadomestiti. Okrog kresa, ko mladim gosem dorasejo peruti in se ne pokaže več kri na koncu perja, jim ga populimo prvič, toda samo malo in zelo previdno. Izpulimo samo perje ob strani, na prsih in pod trebuhom. Peres na perutnicah ne izpulimo, ker bi jih sicer gosi vlekli po tleh. Ta čas moramo živali posebno dobro krmiti, da preveč ne oslabe. Drugič jim populimo perje meseca septembra. Takrat dobimo od ene gosi do 125 g perja, vmes tudi nekoliko puha. Medtem ko so pri prvem puljenju peresa zelo majhna, so zdaj veliko večja in boljša. Perje, ki ga izpulimo, je veliko več vredno kakor perje, ki ga oskubemo; zato pa izgubi na vrednosti gos, ki takrat vedno nekoliko zastane v rasti.

Starost gosi in rac spoznamo najlažje tako, da naredimo letošnjim mladičem zarezo v prvo plavalno kožico desne noge, mladičem drugega leta v drugo plavalno kožico desne noge, mladičem tretjega leta v prvo plavalno kožico leve noge itd.

Juljska vročina

Julij je najbolj vroč mesec. Zato moramo v tem času nuditi kokošim čimveč sence. Tudi pitno vodo moramo redno menjavati in ji dodajati košček železne galice, da se v vodi ne zaredi bolezenske glive. Za mlade piščke pa je boljše mleko, ki jim tudi dobro požasi žejo.

Peščene kopeli je treba v tem času pregledati, če se ni morda v njih zaredil mrčes. Če se je, potem moramo pesek takoj odstraniti, nasuti novega, vse kokoši pa izkopati.

Tudi kokošnjak zahteva svoje delo meseca julija. Predvsem ga moramo dobro očistiti. Skrbeti moramo tudi, da v kurniku ni preveč zatohlo. Zato je dobro, ako naredimo namesto vrat preproste mreže iz žice.

Če je trava v bližini preveč presušena od solnca, moramo poiskati sveže. Potrebujemo jo zlasti doraščajoči piščanci. Ako je le mogoče, ženite svojo perutnino na pašo. V nekaterih krajih nalože kurnike na voz in jih odpeljejo po več ur daleč, da se perutnina dobro napase. Seveda je treba na paši skrbno paziti na živali.

Nekatere kokoši se prično julija meseca goliti. To so ponavadi slabe jajčarice, ki se ne izplačajo. Posebej o

goljenju bom pisala v eni prihodnjih števil, ko se pozneje prično goliti vse kokoši. V tem času je treba s kokošmi pravilno ravnati.

Od sedaj pa vse do oktobra je čas za kapunjenje. Če nečete imeti preveč klavne perutnine, ki jo boste pitali, potem je prav, če še sedaj pustite kokoši, da vale. Zakaj dobra klavna perutnina ima stalno ugodno ceno.

Racam in gosem, ki jih morda tudi gojite, morate v tej vročini preskrbeti primerne hladilnice. Te vrste perutnina je za vročino silno občutljiva. Voda je njih element.

SHELL TOX

je kulturna
potreba vsake
redne gospodinjke.

Naročnina za list s krojno prilogo je za vse leto Din 68.—, za pol leta Din 35.—, za četrt leta Din 18.—. Za Ameriko in inozemstvo dolarja 2.—. Posamezna številka stane Din 5.—, krojna priloga Din 2.—.

Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Rija Podkrajškova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/I.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič).

kako se lahko za mal denar
elegantno oblečem!

Oglejte si izložbe trvdke
A. & E. Skabernè

Mestni trg števil. 10

SCHICHTOV
RADION
PERE SAM . . . .

Tako preprosto kakor
A-B-C

- a. Raztopi Radion v mrzli vodi
- b. Kuhaj v raztopini perilo
20–30 minut
- c. Izpiraj perilo najprej v gorki,
potem v mrzli vodi

... IN... BELEJŠE IN HITREJŠE !